

Adoption uden samtykke

med fokus på barnets ret til at blive inddraget

AALBORG UNIVERSITY
DENMARK

Kandidatafhandling 2021

Elena Bassam Barkho Yalda

Studienummer: 20164170

Vejleder: Hanne Hartoft

Antal anslag: 142.746

19. maj 2021

Titelblad

Dansk titel: Adoption uden samtykke med fokus på barnets ret til at blive inddraget

English title: Adoption without consent focusing on the child's right to participation

Udarbejdet af: Elena Bassam Barkho Yalda

Studienummer: 20164170

Semester: 10. semester – Erhvervsjura

Vejleder: Hanne Hartoft

Fag: Socialret

Sted: Aalborg Universitet - Juridisk Institut

Afleveringsdato: 19. maj 2021

Antal anslag: 142.746

Antal sider: 65

Abstract

The aim of this thesis is to analyze the rules concerning adoption without consent focusing on the child's right to participation. There is a political desire from the Danish Prime Minister to raise the number of adoptions without consent in order to ensure the child's best interests. Children are the most vulnerable and therefore it is time to put the children first. For this reason, the government has made the proposal "*Børnene først*" where the government among other suggest a further relaxation of the rules regarding adoption without consent.

Adoption without consent is the most intrusive measure the authorities can apply when the parents are unable to take care of their child. The reason why adoption without consent is so intrusive is that the consanguinity between the biological parents and the child is cut off. Thus, all the parental rights pass from the biological parents to the adoptive parents and the child will be integrated in the adoptive family on equal terms as the consanguine members of the family.

The rules about adoption without consent has undergone large changes from 2009 to 2019. The purpose of the amendments to the law was to relax the rules, so that adoption without consent from the biological parents would be easier and an alternative to a long-lasting placement of the child out of the home. Today the rules are applicable when the parents are not able to take care of their child. The parents' abilities to take care of the child must first be examined to ensure whether the adoption would be in the child's best interest. In order ensure what the child's best interest is in any specific case, the child's opinion must be taken into consideration. The authorities have the duty to hear the child if possible and if it's not possible then to enlighten the child's opinion in other ways.

It is necessary in every case to examine whether it is possible to adopt with consent according to the Adoption Consolidation Act section 7. If it's not possible to adopt with consent it may be examined whether the requirements for adoption without consent according to the Adoption Consolidation Act section 9, para. 2-4 are fulfilled or not. The conditions stated by the Social Service act section 58 must also be fulfilled before adoption without consent may be carried out. During the process regarding adoption without consent there are several material demands that must be met.

To describe applicable law both national and international legislation and national and international case law is being analyzed. An analysis of the national and international law and case law found that the right of keeping the family gathered is fundamental for the right to family life under The European Convention on Human Rights article 8. This means that the best interest of the child must be the primary consideration according to Convention on the Rights of the Child article 3 when separating a family. The best interest of the child must be a paramount consideration in cases about adoption according to the Convention of the Rights of the Child article 21. Therefore, the authorities must take the best interest of the child into consideration in all matters dealing with children.

In an analysis of the international case law, it is found that regard must be taken to both the parents and the child's interests. This is exemplified in the Case of Strand Lobben and others v. Norway where the interests of the parents are not taken adequately into consideration by the Norwegian authorities. It is found in both the case law and the analyzed law that it is a fundamental duty to ensure the contact between the biological parents and the child. The authorities thereby have a duty to work for towards a reunion of the family.

Furthermore, three Danish Supreme court verdicts have been examined. The analyses concretize how important the parent's ability to take care of the child is. The possibility of adoption without consent is higher if the parent's ability to care of the child is not adequate, hence adoption would be in the child's best interest.

It has been relevant to examine the case laws from Norway; as more intrusive measures are being used in Norway compared to the case laws from Denmark. It can be deduced that the measures taken in Norway benefit the child in such way, that the authorities' obligation to the parents and their individual rights are not sufficiently met.

Indholdsfortegnelse

Abstract	1
1. Indledende del	5
1.1 Indledning	5
1.2 Problemformulering	6
1.3 Afgrænsning	6
1.4 Metode	7
2. Retsgrundlaget	11
2.1 Adoptionsloven	11
2.1.1 Adoptionslovens § 9, stk. 2-4	12
2.2 Serviceloven	14
3. Historisk baggrund og udviklingen af reglerne	16
4. Internationale konventioner	18
4.1 Den Europæiske Menneskerettighedskonvention	18
4.1.1 Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol	19
4.2 FN's Børnekonvention	20
4.2.1 Artikel 3 – Barnets tarv	20
4.2.2 Artikel 9 – Barnets ret til ikke at blive adskilt fra familien	21
4.2.3 Artikel 12 – Barnets ret til at blive hørt	21
4.2.4 Artikel 21 – Barnets bedste skal være altafgørende for dem der tillader adoption	22
4.2.5 General Comments	22
5. De processuelle krav	25
5.1 Behandling af sager om adoption uden samtykke	25
5.1.1 Barnets placering under sagsbehandlingen	27
5.2 Adoption efter adoptionslovens § 9, stk. 2	29
5.3 Adoption efter adoptionslovens § 9, stk. 3	30
5.3.1 U.2019.1565.H	30
5.4 Adoption efter adoptionslovens § 9, stk. 4	34
5.4.1 U.2019.1721.H	35
5.5 Menneskerettighedskonventionen og Børnekonventionen	39
6. De materielle krav	42
6.1 Inddragelsen af barnet – Børnekonventionens artikel 12	42
6.1.1 Case of Abdi Ibrahim v. Norway	43
6.2 Hvad betyder samvær?	45
6.2.1 Samvær under anbringelse forud for adoption	46
6.2.2 Samvær efter adoption	46
6.2.3 Case of Pedersen and others v. Norway	48
6.2.4 Case of Strand Lobben and others v. Norway	51
6.2.5 Sag BS-41118/2020-HJR	54
6.2.6 Delkonklusion	56
6.3 Hvilke børn har ret til at blive hørt?	58

6.3.1 Hvad gælder når barnet anbringes uden for hjemmet lige efter fødslen?.....	60
6.4 Afgørelsen skal altid være til barnets bedste	63
7. Konklusion	64
8. Perspektivering	66
9. Litteraturliste	70
9.1 Retspraksis	70
9.1.1 Højesteretsdomme	70
9.1.2 EMD-domme	70
9.2 Love	70
9.3 Lovforslag	70
9.4 Ankestyrelsens principmeddelelser	71
9.5 Internationale konventioner	71
9.6 Bøger	71
9.7 Vejledninger	71
9.8 Artikler	71
9.9 Øvrigt materiale	71
10. Dokumentation for afhandlingens omfang	72

1. Indledende del

1.1 Indledning

*"Vi må entydigt tage børnenes parti. Lytte til dem."*¹ og *"Jeg vil altid stå på børnenes side."*² Dette var nogle af de sætninger der blev sagt da Danmarks statsminister Mette Frederiksen holdt nytårstale 1. januar 2020. Her blev udsatte børn og unge i den grad sat på dagsordenen, hvor der herunder blev lagt op til, at forældrene får for mange chancer og derfor skal der ske flere bortadoptioner end der er i dag fordi det er tid til at sætte børnene først.³

Dette er fulgt op i regeringens udspil *"Børnene først"*⁴, der blev præsenteret i januar 2021, hvor der her ligeledes lægges vægt på, at børnene skal have flere rettigheder og at anbragte børn og unge skal sikres en bedre overgang fra barn til voksenlivet jf. initiativ nr. 5 i udspillet.⁵ Det er derfor vigtigt, at børnene bliver anbragt i så tidlig en alder som muligt så problemerne ikke vokser sig større, dette vil skade barnet således at barnets barndom og opvækst kan blive bygget på omsorgssvigt, misbrug eller vold fra familiernes side.

Noget af det mest centrale i forhold der vedrører børn og unge er begrebet "barnets bedste", jf. adoptionslovens § 2 med følgende ordlyd *"adoption må kun bevilges, når den efter foretaget undersøgelse kan antages at være bedst for den, som ønskes adopteret [...]"*⁶, for udover at der skal skabes en opvækst der ikke er bygget på omsorgssvigt og ustabilitet, er barnets bedste et afgørende begreb når der skal træffes beslutninger vedrørende børn og unge, da afgørelserne skal træffes ud fra hvad der er bedst for barnet. Det er forskelligt ud fra hvert individuelt barn hvad der er til barnets bedste, derfor er det vigtigt i sådanne sager, at børnene høres og inddrages når beslutningerne skal træffes.⁷

En bestemmelse der ligeledes har en indvirkning på reglerne omkring adoption uden samtykke er FN-konventionen om Barnets Rettigheder artikel 12, der vedrører barnets ret til at blive hørt og som har følgende ordlyd: *"Deltagerstaterne skal sikre et barn, der er i stand til*

---

¹ Statsministeriet, Mette Frederiksens nytårstale 01/01-2020

² Statsministeriet, Mette Frederiksens nytårstale 01/01-2020

³ Social- og Ældreministeriet, *Børnene først*, s. 5

⁴ Social- og Ældreministeriet, *Børnene først*

⁵ Social- og Ældreministeriet, *Børnene først*, s. 15

⁶ Lovbekendtgørelse 2019-08-07 nr. 775, Adoptionslovens § 2

⁷ Social- og Ældreministeriet, *Børnene først*, s. 6

*at udforme sine egne synspunkter, retten til frit at udtrykke disse synspunkter i alle forhold, der vedrører barnet; barnets synspunkter skal tillægges passende vægt i overensstemmelse med dets alder og modenhed.*⁸ Børn skal også her sikres en mulighed for at udtrykke deres holdninger og meninger i sager der vedrører dem, og disse synspunkter skal tillægges en passende vægt under hensyntagen til barnets alder og modenhed. Dette sikres ved, at barnet eller den unge høres og inddrages i forbindelse med en konkret afgørelse. I forhold til at barnets eller den unges synspunkter skal tillægges en passende vægt efter alder og modenhed kan dette medføre, at et yngre barns holdninger og meninger tillægges mindre vægt end et ældre barns holdninger og meninger. Der skal foretages en konkret vurdering når det kommer til barnets eller den unges modenhed, da dette kan variere fra barn til barn og det faktum at alder og modenhed ikke nødvendigvis følges ad.⁹

1.2 Problemformulering

Afhandlingen vil undersøge hvornår reglerne i adoptionslovens § 9 stk. 2-4 om adoption uden samtykke finder anvendelse, her vil der være fokus på barnets ret til at blive hørt og inddraget. Når det kommer til barnets holdninger og meninger er det vigtigt at have dette med i betragtningen, når der træffes beslutninger i en sag vedrørende barnet eller den unge, da afgørelserne skal tages ud fra hvad der er bedst for barnet, jf. princippet i artikel 12 i FN-konventionen om Barnets Rettigheder. Dette giver anledning til følgende problemformulering:

Hvilke rettigheder har børn i sager om adoption uden samtykke og hvordan håndhæves de?

1.3 Afgrænsning

Afhandlingen behandler spørgsmålet om adoption uden samtykke efter adoptionslovens § 9, stk. 2-4, hvorfor der afgrænses fra alle former for frivillig adoption efter adoptionslovens § 7, hvor barnets forældre og barnet som er over 12 år, selv samtykker til adoptionen.

---

⁸ Bekendtgørelse 16-01-1992 nr. 6 af FN-konvention om Barnets Rettigheder, artikel 12

⁹ Bekendtgørelse 16-01-1992 nr. 6 af FN-konvention om Barnets Rettigheder, artikel 12

Udover reglerne om adoption uden samtykke inddrages betingelserne for anbringelse uden for hjemmet uden samtykke efter lov om social service § 58, nr. 1 og 2¹⁰, da det er en forudsætning for adoption uden samtykke, at der er anbringelsesgrundlag efter denne bestemmelse. De specifikke anbringelseskriterier i serviceloven behandles ikke yderligere.

Der afgrænses fra internationale adoptioner, da dette falder uden for formålet med afhandlingen som behandler nationale adoptioner.

I afhandlingen afgrænses behandlingen af bestemmelserne i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention¹¹ til artikel 8 og artikel 13 og FN-konventionen om Barnets Rettigheder¹² afgrænses til artikel 3, 9, 12 og 21. Derudover inddrages FN-konventionen om rettigheder for personer med handicap¹³ artikel 7 for at belyse spørgsmålet omkring hvilke børn der har ret til at blive hørt og inddraget i sager der vedrører barnet. Fokus i afhandlingen ligger ikke på handicappede børn, hvorfor handicapkonventionen ikke yderligere inddrages.

Behandlingen af de generelle bemærkninger, som også betegnes ”*General Comments*”, til FN’s konvention om Barnets Rettigheder og FN-konventionen om rettigheder til personer med handicap, vil ligeledes inddrages, i henhold til barnets ret til at blive hørt og barnets bedste, hvoraf General Comment no. 12¹⁴ om barnets ret til at blive hørt, General Comment no. 14¹⁵ om barnets bedste og General Comment no. 9¹⁶ om barnets rettigheder med handicap, vil behandles.

1.4 Metode

Til besvarelse af afhandlingens problemformulering anvendes den retsdogmatiske metode. Formålet med retsdogmatikken er at fastlægge gældende ret.¹⁷ Den retsdogmatiske metode er egnet til at analysere og beskrive gældende ret på området. Det særlige ved den retsdog-

---

¹⁰ Lovbekendtgørelse 2020-08-28 nr. 1287 om social service § 58, nr. 1 og 2

¹¹ Lov nr. 285 af 29-04-1992 om Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, jf. LBKG nr. 750 af 19. oktober 1998 med senere ændringer

¹² Bekendtgørelse nr. 6 af 16-01-1992, FN-konvention af 20. november 1989 om Barnets Rettigheder

¹³ Bekendtgørelse nr. 20 af 15-11-2017, FN-konvention af 13. december 2006 om rettigheder for personer med handicap

¹⁴ Committee on the Right of the Children, General Comment no. 12, *The right of the child to be heard*

¹⁵ Committee on the Right of the Children, General Comment no. 14, *On the right of the child to have his or her best interest taken as a primary consideration (art. 3, para. 1)*

¹⁶ Committee on the Right of the Children, General Comment no. 9, *The rights of children with disabilities*

¹⁷ Munk-Hansen, *Retsvidenskabsteori*, s. 47

matiske metode er perspektivet af det undersøgte, systematikken af retsreglerne og beskrivelsen af usikkerheden om retstilstanden der er vigtigt.¹⁸ Afhandlingen analyseres i form af nationale love og internationale konventioner. Relevante bestemmelser i adoptionsloven, lov om social service (herefter serviceloven) og forældreansvarsloven¹⁹ vil derfor beskrives og analyseres. Afhandlingen tager primært udgangspunkt i adoption uden samtykke i adoptionslovens § 9, stk. 2-4, hvoraf de materielle kriterier fremgår. Andre bestemmelser vil inddrages, hvor det findes relevant. Lovgivningen kan betegnes ”hard law”, da disse er retligt bindende.

Ved fortolkning af retskilderne vil der anvendes ordlydsfortolkning. Ordlydsfortolkningen er en vigtig del for at få en forståelse af gældende ret. Derudover vil ordlydsfortolkningen suppleres af formålsfortolkning i form af lovforarbejder. Lovforarbejder inddrages da lovforarbejderne kan fastlægge retstilstanden og hensigten med bestemmelserne. Lovforarbejder er ikke selvstændige retskilder, men anses dog som et fortolkningsbidrag til lovgivningen.²⁰ Ydermere inddrages relevante vejledninger i afhandlingen, hvoraf disse skal ses som ”gode råd” og er derfor ikke retligt bindende, de kan dog alligevel tillægges en vis betydning da de ligeledes er et fortolkningsbidrag til lovgivningen. Vejledninger kan betegnes ”soft law”.²¹

FN's Børnekomité som er oprettet efter Børnekonventionens artikel 43, har til opgave at holde tilsyn med, om forpligtelserne der følger af Børnekonventionen overholdes. Der er derfor udarbejdet nogle generelle bemærkninger, også betegnet ”General Comments”, hvori det står beskrevet hvordan barnets bedste i videst muligt omfang bliver iagttaget i sager der vedrører barnet. De generelle bemærkninger udgør en autoritær fortolkning af konventionens bestemmelser.²² Afhandlingen fokuserer på Børnekonventionens General Comment no. 12²³ og General Comment no. 14²⁴ som behandler barnets bedste og barnets ret til at blive hørt, derudover vil General Comment no. 9²⁵ fra handicapkonventionen ligeledes inddrages for at belyse barnets individuelle rettigheder. De generelle bemærkninger betegnes ligeledes som ”soft

---

¹⁸ Munk-Hansen, *Retsvidenskabsteori*, s. 204

¹⁹ Lovbekendtgørelse 2020-11-30 nr. 1768, Forældreansvarsloven

²⁰ Munk-Hansen, *Retsvidenskabsteori*, s. 261

²¹ Munk-Hansen, *Retsvidenskabsteori*, s. 341

²² Schultz, m.fl., *Children's Rights – The Convention on the Rights of the Child in Danish Law*, s. 46

²³ Committee on the Right of the Children, General Comment no. 12, *The right of the child to be heard*

²⁴ Committee on the Right of the Children, General Comment no. 14, *On the right of the child to have his or her best interest taken as a primary consideration (art. 3, para. 1)*

²⁵ Committee on the Right of the Children, General Comment no. 9, *The rights of children with disabilities*

law”, da disse er et fortolkningsbidrag til bestemmelserne på området. General Comments opstår dog ikke som en del af en lovgivningsproces, og har derfor ikke samme vægt som lovforarbejder.²⁶

Afhandlingen vil inddrage retspraksis fra Højesteret samt afgørelser afsagt af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (herefter EMD) hvori Norge er dømt. Disse domme inddrages for at belyse hvilken vægt der tillægges i praksis i sager om adoption uden samtykke samt hvordan barnet inddrages i sagens behandling. I forhold til national retspraksis analyseres tre Højesteretsdomme²⁷ til fastsættelse af retsstillingen på området. Højesteretsdomme er kilder til gældende ret. Derudover er Højesteret den højeste domstolsinstans i Danmark, hvorfor præjudikatsværdien i domme afsagt af Højesteret er meget høj.²⁸

De internationale konventioner der behandles i afhandlingen, er Den Europæiske Menneskerettighedskonvention²⁹ (herefter Menneskerettighedskonvention), FN's konvention om Barnets Rettigheder³⁰ (herefter Børnekonventionen) og FN-konventionen om rettigheder for personer med handicap³¹ (herefter Handicapkonventionen).

Den Europæiske Menneskerettighedskonvention er inkorporeret i dansk ret, hvorfor de danske domstole har pligt til at håndhæve konventionen. Menneskerettighedskonventionen kan inddrages i de danske domstole, og borgere kan ligeledes påberåbe sig Menneskerettighedskonventionen ved domstolene. Formålet med Menneskerettighedskonventionen er, at beskytte menneskerettighederne. Den danske lovgivning skal derfor ske i overensstemmelse med Menneskerettighedskonventionen og praksis fra EMD, da denne er inkorporeret i dansk ret.

Afhandlingen vil primært fokusere på Menneskerettighedskonventionens artikel 8, hvis formål er at beskytte familielivet og privatlivet: *”Enhver har ret til respekt for sit privatliv og familieliv,*

---

²⁶ Schultz, m.fl., *Children's Rights – The Convention on the Rights of the Child in Danish Law*, s. 46

²⁷ U.2019.1565.H, U.2019.1721.H og BS-41118/2020-HJR

²⁸ Munk-Hansen, *Retsvidenskabsteori*, s. 330

²⁹ Lov nr. 285 af 29-04-1992 om Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, jf. LBKG nr. 750 af 19. oktober 1998 med senere ændringer

³⁰ Bekendtgørelse 16-01-1992 nr. 6 af FN-konvention om Barnets Rettigheder

³¹ Bekendtgørelse nr. 20 af 15-11-2017, FN-konvention af 13. december 2006 om rettigheder for personer med handicap

*sit hjem og sin korrespondance.*³² Derudover vil afhandlingen også inddrage Menneskerettighedskonventionens artikel 13 der har følgende ordlyd: *"Enhver, hvis rettigheder og friheder efter denne konvention er blevet krænket, skal have adgang til effektive retsmidler herimod for en national myndighed, uanset om krænkelsen er begået af personer, der handler i embeds medfør."*³³ Denne bestemmelse sikrer adgangen til effektive retsmidler, heraf klageadgang og adgang til domstolsprøvelse til enhver hvis rettigheder og friheder er krænket efter Menneskerettighedskonventionen.

Krænkelsen af familie- og privatlivet i Menneskerettighedskonventionens artikel 8 kommer i høj grad til udtryk i dommene afsagt af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, *Case of Strand Lobben and others v. Norway*³⁴, *Case of Abdi Ibrahim v. Norway*³⁵ og *Case of Pedersen and others v. Norway*³⁶ Disse behandles i afhandlingen for blandt andet, at belyse inddragelsen af barnet, jf. princippet i FN's Børnekonvention artikel 12 i forbindelse med adoption uden samtykke, men også for at undersøge spørgsmålet omkring hvornår et brud på samvær mellem barnet og dets biologiske forældre er en krænkelse af Menneskerettighedskonventionens artikel 8. Spørgsmålet omkring hvornår der er sket en krænkelse af Menneskerettighedskonventionens artikel 8 har en central rolle i mange EMD domme, vedrørende adoption uden samtykke, som senere behandles i afhandlingen.³⁷ Det har retlig interesse at undersøge domme mod Norge, da det kan belyses i dommene fra Norge at der anvendes mere indgribende foranstaltninger end fx domme fra Danmark. Foranstaltningerne der træffes, tilgodeser barnet og i mindre grad forældrene, hvorfor forpligtelsen overfor barnets biologiske forældre og deres individuelle rettigheder ikke imødekommes tilstrækkeligt.³⁸

Dommen *Case of Strand Lobben and others v. Norway* (herefter Strand Lobben) er afsagt af Storkammeret, som er det højeste led i Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, hvorimod *Case of Abdi Ibrahim v. Norway* og *Case of Pedersen and others v. Norway* er afsagt

---

³² Lov nr. 285 af 29-04-1992 om Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, jf. LBKG nr. 750 af 19. oktober 1998 med senere ændringer, Menneskerettighedskonventionens artikel 8

³³ Lov nr. 285 af 29-04-1992 om Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, jf. LBKG nr. 750 af 19. oktober 1998 med senere ændringer, Menneskerettighedskonventionens artikel 13

³⁴ Application no. 37283/13, *Case of Strand Lobben and others v. Norway*

³⁵ Application no. 15379/16, *Case of Abdi Ibrahim v. Norway*

³⁶ Application no. 39710/15, *Case of Pedersen and others v. Norway*

³⁷ Munk-Hansen, *Retsvidenskabsteori*, s. 287

³⁸ Se afsnit 6.2.3 og 6.2.4

af lavere instanser. De henviser dog i høj grad til Strand Lobben dommen, hvorfor disse domme også anses for at have en høj præjudikatsværdi.

FN's Børnekonvention er ikke inkorporeret som lov, dog er konventionen ratificeret i dansk ret, hvilket vil sige, at Børnekonventionens artikler ikke kan tilsidesætte dansk lovgivning. Der er dog en normharmonisk mellem Børnekonventionens rettigheder og dansk ret. Formålet med Børnekonventionen er, at sikre børnene rettigheder ved at de får ret til at udtrykke deres meninger og holdninger og at barnets bedste altid skal komme i første række (*Primary consideration*) og i nogle tilfælde, at være det altafgørende hensyn (*Paramount consideration*). Dette er blandt andet nogle af de bærende principper i Børnekonventionen og disse vil primært behandles i afhandlingen.

Øvrige materialer der findes relevant, blandt andet udspillet "børnene først" der er udarbejdet af regeringen³⁹, vil ligeledes inddrages for et bedre indblik i adoption uden samtykke og barnets ret til inddragelse. Regeringen ønsker i udspillet, at børnene får flere rettigheder og bliver inddraget mere i sager der vedrører dem, hvorfor dette har en relevans for afhandlingen. Udspillet har dog ikke en retskildemæssig værdi som de ovennævnte, dog kan denne anvendes som kilde til viden om hvad regeringen ønsker på området.

2. Retsgrundlaget

2.1 Adoptionsloven

Adoptionsloven regulerer forhold hvor børn og unge skal adopteres. Formålet med reglerne i adoptionsloven er at sikre, at barnets bedste og barnets rettigheder kommer til udtryk for gennemførelsen af adoptionen. Det er hensynet til barnets bedste der skal prioriteres og komme i første række. Dette følger af ordlyden i adoptionslovens § 2: "*Adoption må kun bevilges, når den efter foretagen undersøgelse kan antages at være bedst for den, som ønskes adopteret, og denne enten ønskes opfostret hos adoptanten eller har været opfostret hos denne, eller der foreligger anden særlig grund til adoptionen.*"⁴⁰ Det følger heraf, at såfremt adoptionen er til barnets bedste kan adoptionen bevilges.

---

³⁹ Social- og Ældreministeriet, *Børnene først*

⁴⁰ Lovbekendtgørelse 2019-08-07 nr. 775, Adoptionslovens § 2

For at sikre, at de mest udsatte børn og unge får en tryk og stabil opvækst, er der sket en lempelse af reglerne i adoptionsloven igennem årene. Der har været en lovændring i 2009⁴¹, 2015⁴² og 2019⁴³, hvor adoptionsloven har fulgt samfundsudviklingen og ønsket om at der skal ske flere adoptioner end hvad der hidtil har været.⁴⁴ En nærmere uddybelse af den historiske udvikling og lempelse af reglerne vil behandles i afsnit 3.

Adoption kan ske med samtykke fra barnets forældremyndighedsindehavere efter adoptionslovens § 7. Derudover kan adoption ske i de tilfælde hvor der ikke foreligger samtykke fra barnets forældremyndighedsindehavere efter adoptionslovens § 9, stk. 2-4, men hvor der er væsentlige hensyn der taler for adoption. Afhandlingen behandler som nævnt adoption uden samtykke efter adoptionslovens § 9, stk. 2-4.

2.1.1 Adoptionslovens § 9, stk. 2-4

Adoptionslovens § 9, stk. 2-4 vil i dette afsnit behandles, da betingelserne for at gennemføre adoption uden samtykke reguleres heraf.

Det følger af adoptionslovens § 9, stk. 2, at afgørelse om adoption kan træffes til trods for manglende samtykke fra forældrene, *”selv om forældrene ikke vil give samtykke efter § 7, stk. 1, kan adoptionsbevilling i særlige tilfælde meddeles, hvis væsentlige hensyn til, hvad der er bedst for barnet, taler for det.”*⁴⁵ Bestemmelsen anses som værende en opsamlingsbestemmelse, der kan anvendes i de tilfælde der ikke er omfattet af stk. 3 og 4. Adoptionslovens § 9, stk. 2 kan, jf. forarbejderne til bestemmelsen, blandt andet anvendes i tilfælde hvor barnet eller den unge har været anbragt i en årrække og hvor der, fra forældrenes side, er manglende ønske om kontakt med barnet.⁴⁶

Adoption kan ske efter adoptionslovens § 9, stk. 3, med den forudsætning, at der for adoption uden samtykke er anbringelsesgrundlag efter servicelovens § 58, nr. 1 og 2.⁴⁷ Det fremgår af bestemmelsens følgende ordlyd: *”Adoption kan meddeles efter stk. 2, hvis betingelserne*

---

⁴¹ L 105 af 2008-09, af 28. januar 2009

⁴² L 121 af 2014-15, af 28. januar 2015

⁴³ L 155 af 2018-19, af 6. februar 2019

⁴⁴ Schultz, m.fl., *Socialret – Børn og unge*, s. 501

⁴⁵ Lovbekendtgørelse 2019-08-07 nr. 775, Adoptionslovens § 9, stk. 2

⁴⁶ Schultz, m.fl., *Socialret – Børn og unge*, s. 502

⁴⁷ Lovbekendtgørelse 2020-08-28 nr. 1287 om social service § 58, nr. 1 og 2

for anbringelse af barnet uden for hjemmet i § 58, stk. 1, nr. 1 eller 2, i lov om social service er opfyldt og det er sandsynliggjort, at forældrene varigt vil være ude af stand til at varetage omsorgen for barnet, og at adoption af hensyn til kontinuiteten og stabiliteten i barnets opvækst vil være bedst for barnet.”⁴⁸ Hvor det førhen skulle godtgøres, at forældrene var varigt ude af stand til at varetage omsorgen for barnet, er det efter lovændringen i 2015 ændret til, at det nu skal sandsynliggøres, at forældrene er varigt ude af stand til at varetage omsorgen for barnet. At det skal sandsynliggøres, kræver en såkaldt prognosevurdering ud fra forældrenes situation.⁴⁹ Ankestyrelsen fastslår i principafgørelsen 93-17 hvad der bør indgå i prognosevurderingen, hvoraf det blandt andet fremgår: “[.] om forældrenes manglende forældreevne i løbet af barnets opvækst kan udvikle sig så meget, at de vil kunne tage sig af barnet i hjemmet og varetage omsorgen. I vurderingen indgår blandt andet en beskrivelse af forældrenes kognitive og følelsesmæssige funktionsniveau og deres livsforløb. [.]”⁵⁰

For at adoptionen kan gøres gældende efter adoptionslovens § 9, stk. 3, er der nogle betingelser der skal være opfyldt, herunder at forældreevnen skal kunne dokumenteres tilstrækkeligt. Derudover er det en betingelse af adoptionen er bedst for barnet med hensyn til kontinuiteten og stabiliteten i barnets opvækst.⁵¹ I dommen U.2019.1565.H sker adoptionen efter adoptionslovens § 9, stk. 3, som følge af forældrenes manglende evne til at varetage omsorgen for barnet.⁵² ⁵³ I forarbejderne til bestemmelsen er der anført, at barnets behov for stabilitet og kontinuitet bør vægtes højere end forældrenes mulige forbedring. Her er det også anført, at en undersøgelse af forældrenes forhold kan sandsynliggøre hvordan forældreevnen for de kommende forældre vil være før barnets fødsel.⁵⁴

Der gælder også her et krav om, at barnets perspektiv belyses af hensyn til barnets alder og modenhed jf. adoptionslovens § 6, stk. 3. Afhandlingen har i høj grad fokus på barnets ret til at blive inddraget i sager om adoption uden samtykke. I adoptionsloven kommer inddragelsen af barnets holdninger og meninger til udtryk i adoptionslovens § 6, stk. 1, hvor adoption ikke bør ske, uden samtykke fra barnet der er fyldt 12 år, medmindre dette er til skade for

---

⁴⁸ Lovbekendtgørelse 2019-08-07 nr. 775, Adoptionslovens § 9, stk. 3

⁴⁹ Schultz, m.fl., *Socialret – Børn og unge*, s. 503

⁵⁰ KEN nr. 10203 af 06-12-2017, *Ankestyrelsens principafgørelse 93-17 om adoption uden samtykke – manglende forældreevne – barnets tilknytning til plejefamilie – særlige tilfælde – dokumentationskrav – krav til indstilling*, s. 1

⁵¹ L 121 af 2014-15, bemærkning til § 1, nr. 2

⁵² U.2019.1565.H

⁵³ Se afsnit 5.3.1

⁵⁴ Schultz, m.fl., *Socialret – Børn og unge*, s. 504 ff.

barnet.⁵⁵ I adoptionslovens § 6, stk. 3, skal der, når barnet er under 12 år, være oplysning om barnets meninger og holdninger i forhold til den påtænkte adoption under hensyntagen til barnets alder og modenhed, her skal barnets holdninger og meninger inddrages i afgørelsen i videst muligt omfang.⁵⁶

I de tilfælde hvor barnet er så tilknyttet til plejeforældrene, at det ville være skadeligt for barnet at bryde dette bånd, fremgår det af adoptionslovens § 9, stk. 4, *”Når barnet er anbragt uden for hjemmet i en plejefamilie, jf. § 66, stk. 1, nr. 1-3, i lov om social service, og betingelserne for anbringelse af barnet uden for hjemmet i § 58, stk. 1, i lov om social service er opfyldt, kan adoption efter stk. 2 meddeles plejeforældrene, hvis barnets tilknytning til plejefamilien har antaget en sådan karakter, at det vil være skadeligt for barnet at bryde denne tilknytning, navnlig under hensyn til kontinuiteten og stabiliteten i barnets opvækst og til barnets relation til sine forældre.*⁵⁷ Barnets forhold til plejeforældrene er i fokus i denne bestemmelse, det må dog forudsættes at barnet har været anbragt i en årrække for at denne tilknytning er blevet skabt. Dette bemærkes også i dommen U.2019.1721.H, hvor tilknytningen mellem barnet og plejeforældrene er så stærkt, at det ville føre til massive negative konsekvenser at bryde denne tilknytning til plejeforældrene af hensyn til kontinuiteten og stabiliteten i barnets opvækst.⁵⁸ ⁵⁹ Forholdet mellem barnet og plejefamilien og barnet og forældrene skal belyses, og her er inddragelsen af barnet et afgørende element. Hensynet til kontinuiteten og stabiliteten i barnets opvækst vægtes højere end forældrenes hensyn i de tilfælde hvor båndet mellem barnet og plejeforældrene brydes. Plejeforældrene har i den konkrete sag reelt set taget forældrenes plads i barnets liv og en afgørelse om at fjerne barnet fra plejeforældrene ville være skadeligt for barnet.⁶⁰

2.2 Serviceloven

Formålet med serviceloven er jf. servicelovens § 46, at yde særlig støtte til børn og unge der har behov herfor. Dette er for at sikre, *”[...] at disse børn og unge kan opnå de samme muligheder for personlig udvikling, sundhed og et selvstændigt voksenliv som deres jævnaldrende*

---

⁵⁵ Lovbekendtgørelse 2019-08-07 nr. 775, Adoptionslovens § 6, stk. 1

⁵⁶ Lovbekendtgørelse 2019-08-07 nr. 775, Adoptionslovens § 6, stk. 3

⁵⁷ Lovbekendtgørelse 2019-08-07 nr. 775, Adoptionslovens § 9, stk. 4

⁵⁸ U.2019.1721.H, s. 2

⁵⁹ Se afsnit 5.4.1

⁶⁰ Schultz, m.fl., *Socialret – Børn og unge*, s. 506

[..]⁶¹ Støtten skal sikre barnets bedste og forberede barnet og den unge til voksenlivet.

Anbringelsesgrundlaget for adoption uden samtykke reguleres af servicelovens § 58. I servicelovens § 58 er der anført fire tilfælde der kan give anledning til tvangsmæssig anbringelse, der har følgende ordlyd: *”Er der en åbenbar risiko for, at barnets eller den unges sundhed eller udvikling lider alvorlig skade på grund af 1) utilstrækkelig omsorg for eller behandling af barnet eller den unge, 2) overgreb, som barnet eller den unge har været udsat for, 3) misbrugsproblemer, kriminell adfærd eller andre svære sociale vanskeligheder hos barnet eller den unge eller 4) andre adfærds eller tilpasningsproblemer hos barnet eller den unge, kan børn og unge-udvalget uden samtykke fra forældremyndighedens indehaver og den unge, der er fyldt 15 år, træffe afgørelse om, at barnet eller den unge anbringes uden for hjemmet [..]*⁶² Såfremt der er en åbenbar risiko for barnets aktuelle tilstand og fremtidige udvikling kan der uden samtykke træffes afgørelse om, at barnet eller den unge kan anbringes uden for hjemmet.

Anbringelser og tvangsadoptioner ses oftest som den sidste udvej. I forhold til anbringelser kan dette være en midlertidig afgørelse, hvor der derimod i sager om tvangsadoption er tale om, at alle juridiske bånd og samvær mellem forældre og barn bliver afskåret, jf. adoptionslovens § 16, stk. 1, med følgende ordlyd *”ved adoption indtræder samme retsforhold mellem adoptant og adoptivbarn som mellem forældre og deres barn, [..] samtidig bortfalder retsforholdet mellem adoptivbarnet og dets oprindelige slægt.”*⁶³ Tvangsadoption er derfor den foranstaltning der er mest indgribende som myndighederne kan anvende over for forældre der ikke kan varetage forældrerollen. Da tvangsadoption er en særdeles indgribende foranstaltning i familielivet, er det derfor vigtigt, at alle nødvendige oplysninger inddrages når der skal træffes sådan en afgørelse.

---

⁶¹ Lovbekendtgørelse 2020-08-28 nr. 1287 om social service § 46, stk. 1

⁶² Lovbekendtgørelse 2020-08-28 nr. 1287 om social service § 58

⁶³ Lovbekendtgørelse 2019-08-07 nr. 775, Adoptionslovens § 16, stk. 1

3. Historisk baggrund og udviklingen af reglerne

Lovgivningen for adoption uden samtykke blev udvidet i 2009, lempet i 2015 og forenklet i 2019.⁶⁴ Dette afsnit vil derfor behandle den historiske udvikling og lempelsen af reglerne gennem årene.

Siden 1972 har adoption uden de biologiske forældres samtykke været en mulighed, hvis væsentlige hensyn til barnets bedste talte for det. Lovgivers ønske var her, at børnene skulle bortadopteres da mange på daværende tidspunktet var anbragt uden for hjemmet gennem en lang årrække. Disse børn blev betegnet som ”de glemte børn”, grundet forældrenes manglende ønske om kontakt til barnet. Lovgivers formål var, at børnene kunne få en familierelation ved at blive bortadopteret.⁶⁵

Adoption uden samtykke var tidligere kun en mulighed, når barnet havde været anbragt uden kontakt til sine forældre i en længere årrække. Dette førte til, at det i 2009 skulle gøres nemmere at tvangsadoptere børn. I 2009 blev muligheden for adoption uden samtykket udvidet. Dette gjorde, at man allerede kunne anvende adoption tidligt i barnets liv og herved sikre, at der var kontinuitet og stabilitet i barnets opvækst. Med den nye lovgivning skulle det på sigt sikres, at flere børn blev tvangsadopteret og på denne måde undgå, at børnene ligesom tidligere var anbragt i en lang årrække uden mulighed for at vide hvad fremtiden bragte.

De konkrete ændringer i adoptionsloven i 2009 gjorde det muligt at bortadoptere et barn uden samtykke, som var under et år. Derudover var det muligt uden forældrenes samtykke, at bortadoptere et barn der havde været anbragt uden for hjemmet i mindst tre år. Fælles for disse var, at det skulle godtgøres at forældrene varigt var ude af stand til at varetage omsorgen for barnet, herunder at der i de situationer der var tale om bortadoption af børn under et år skulle godtgøres, at forældrene ikke ville være i stand til at spille en positiv rolle i forbindelse med samvær med barnet.⁶⁶

Retsforholdet mellem adoptanter og adoptivbarn indtræder ved adoption som mellem de biologiske forældre og barnet. Heraf sker der fuldt familieskift, hvor retsforholdet mellem barnet

---

⁶⁴ Socialstyrelsen, *Adoption uden samtykke – et vejlednings- og inspirationsmateriale til sagsbehandlere*, s. 10

⁶⁵ L 121 af 2014-15, af 28. januar 2015, s. 5, afsnit 3.1.1.1

⁶⁶ Socialstyrelsen, *Adoption uden samtykke – et vejlednings- og inspirationsmateriale til sagsbehandlere*, s. 11

og dets oprindelige slægt bortfalder. Når det vurderes at forældrene varigt vil være ude af stand til at kunne varetage omsorgen for barnet eller hvis barnet og plejefamilien har så stærkt et tilknytningsforhold, at det ville være skadeligt for barnet at bryde, kan adoption uden samtykke finde sted. Adoption uden samtykke skal dog altid være til barnets bedste.⁶⁷

I forbindelse med udvidelserne fra 2009 blev der med lovændringen i 2015 lempet yderligere i adoptionsloven, dette skete på baggrund af at lovgiver ikke fandt, at reglerne om adoption uden samtykke blev anvendt i det omfang der var behov og grundlag for ud fra intentionerne bag lovændringen fra 2009.⁶⁸ Lempelserne i 2015 betød, at adoption uden samtykke kan finde sted uanset barnets alder og anbringelsesperiode, så længe betingelserne herfor er opfyldt. Derudover skal det ikke længere godtgøres, men blot sandsynliggøres, at forældrene varigt er ude af stand til at varetage omsorgen for barnet efter adoptionslovens § 9, stk. 3. Denne lempelse gjorde, at kommunerne i situationer hvor der er tale om misbrug i større omfang ville kunne sandsynliggøre, at forældrene på sigt varigt ville være ude af stand til at varetage omsorgen for barnet grundet misbrug, fremfor at skulle godtgøre dette, da det kan være særdeles svært. Af lovændringen fremgik det derudover, at plejeforældrene efter adoptionslovens § 9, stk. 4 kan adoptere plejebarnet hvis tilknytningsforholdet mellem disse er af sådan en karakter, at det ville være skadeligt for barnets kontinuitet og stabilitet at bryde denne. Derudover kan forældrene få fastsat samvær, også selvom forældrene ikke forud for adoptionen har haft samvær med barnet, såfremt det vurderes at være til barnets bedste.⁶⁹ Det tillægges stor vægt på kvaliteten af samvær mellem forældrene og barnet, hvilket skal muliggøres af myndighederne. Myndighederne skal dog ikke arbejde for en hjemgivelse såfremt samværet vil være til skade for barnets sundhed og udvikling.⁷⁰

I 2019 sker der en forenkling af loven. Der ændres her ikke på betingelserne for adoption uden samtykke, der sker blot en forenkling af processen for adoption uden samtykke. Formålet med de nye regler er at sikre, at barnet får en tryk opvækst. Dette kunne afhjælpes ved at barnet placeres så tidligt som muligt. Der blev derfor med loven indført, at for at barnet placeres så tidligt som muligt i deres blivende familie, skal barnet der uden samtykke adopteres til andre end barnets plejefamilie, midlertidigt placeres hos den kommende adoptivfa-

---

⁶⁷ Socialstyrelsen, *Adoption uden samtykke – et vejlednings- og inspirationsmateriale til sagsbehandlere*, s. 10

⁶⁸ L 121 af 2014-15, af 28. januar 2015

⁶⁹ Socialstyrelsen, *Adoption uden samtykke – et vejlednings- og inspirationsmateriale til sagsbehandlere*, s. 11

⁷⁰ Jacobsen, Anette Faye, *Hvad siger menneskeretten om tvangsfjernelser og -adoption*, 23-09-2020, s. 6

milie, så snart der er truffet afgørelse om adoption uden samtykke.⁷¹ Bestemmelsen om midlertidig placering fremgår af adoptionslovens § 32 a.⁷²

Adoption uden samtykke er en særdeles indgribende foranstaltning i familielivet og kan derfor som udgangspunkt på baggrund af ovenstående kun komme på tale i henholdsvis situationer hvor det kan sandsynliggøres, at forældrene varigt er ude af stand til at varetage omsorgen for barnet og i situationer hvor barnet og plejeforældrene har opnået en så stærk tilknytning, at det ville skade barnet at bryde tilknytningen.

4. Internationale konventioner

4.1 Den Europæiske Menneskerettighedskonvention

Adoption reguleres i national lovgivning, men i høj grad også i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Menneskerettighedskonventionen er inkorporeret i dansk ret, hvorfor konventionen er en del af nationale lovgivning efter grundloven. En adoption er en særdeles indgribende foranstaltning i familielivet, og her beskyttes familielivet i Menneskerettighedskonventionens artikel 8, hvoraf artiklen fortolkes af EMD. I Menneskerettighedskonventionens artikel 8 er beskyttelsen af familielivet med følgende ordlyd: *"Enhver har ret til respekt for sit privatliv og familieliv, sit hjem og sin korrespondance."*⁷³

For at få en bedre forståelse af begreberne *privatliv* og *familieliv* vil disse kort beskrives i dette afsnit. Retten til respekt for privatlivet skal forstås bredt. Privatliv kan omfatte blandt andet relationer mellem personer, relationer mellem familiemedlemmer, det kan omfatte retten til at leve privat og væk fra uønsket opmærksomhed. Professionelle og erhvervsmæssige aktiviteter kan også være omfattet når der er tale om retten til respekt for privatliv, dette behøver nødvendigvis ikke kun at omfatte private aktiviteter.⁷⁴

Efter Menneskerettighedskonventionens artikel 8 har enhver ret til respekt for sit familieliv. Familielivet omfatter blandt andet samlevende ægtefælle, herunder også ugifte samlevende

---

⁷¹ Socialstyrelsen, *Adoption uden samtykke – et vejlednings- og inspirationsmateriale til sagsbehandlere*, s. 12

⁷² Se afsnit 5.1.1

⁷³ Lov nr. 285 af 29-04-1992 om Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, jf. LBKG nr. 750 af 19. oktober 1998 med senere ændringer, Menneskerettighedskonventionens artikel 8

⁷⁴ Kjølbro, *Den Europæiske Menneskerettighedskonvention – for praktikere*, s. 859

da familieliv ikke begrænses til ægteskab. Hvorvidt et forhold kan anses for at udgøre et familieliv, kræver en nærmere vurdering hvor der lægges op til flere momenter, dog kan der undtagelsesvist være andre forhold der kan føre til at et forhold alligevel ville kunne udgøre et familieliv.⁷⁵ Familieliv kan de facto også omfatte forholdet mellem plejeforældre og plejebørn efter omstændighederne, her skal der foretages en nærmere vurdering af forskellige forhold der vil kunne medføre et familieliv.⁷⁶

Formålet med Menneskerettighedskonventionens artikel 8 er, at individet er beskyttet mod uberettigede indgreb fra de offentlige myndigheder. I en del af konventionens bestemmelser, heriblandt Menneskerettighedskonventionens artikel 8, har domstolene fortolket disse og pålagt staten positive pligter, hvilket betyder, at staten har pligt til, at respekten for det enkelte individ sikres ved at træffe de nødvendige foranstaltninger.⁷⁷ Det følger heraf af Menneskerettighedskonventionens artikel 13 sammenholdt med artikel 8, at når der i sager er et indgreb i retten til respekt og familieliv, skal der være adgang til effektive retsmidler hvor forældrene er sikret klageadgang og adgang til domstolsprøvelse.⁷⁸

4.1.1 Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol

Formålet med den Europæiske Menneskerettighedsdomstol er at sikre, at Menneskerettighedskonventionen efterleves jf. Menneskerettighedskonventionens artikel 19. De kontraherende parter er forpligtet til at overholde, samt rette sig efter konventionens bestemmelser, hvorfor de løbende skal følge EMD's afgørelser. De kontraherende parter er derfor forpligtet til at leve op til EMD's afgørelser ved at justere deres lovgivning og praksis. EMD's praksis er dynamisk, da udviklingen for EMD's praksis sker ud fra hvilken samfundsudvikling der er gældende på tidspunktet.⁷⁹

Det er EMD der behandler klager som det enkelte individ indbringer for retten. EMD's pligt er at kunne besvare spørgsmål, som ligger i samfundets interesser, hvorfor EMD's praksis anses som værende en vigtig kilde til viden om hvordan konventionens bestemmelser overholdes bedst muligt.⁸⁰ I afhandlingen lægges særligt fokus på spørgsmålet om krænkelse af

---

⁷⁵ Kjølbro, *Den Europæiske Menneskerettighedskonvention – for praktikere*, s. 875

⁷⁶ Kjølbro, *Den Europæiske Menneskerettighedskonvention – for praktikere*, s. 878 f.

⁷⁷ Kjølbro, *Den Europæiske Menneskerettighedskonvention – for praktikere*, s. 887

⁷⁸ U.2019.1721.H, s. 3

⁷⁹ Kjølbro, *Den Europæiske Menneskerettighedskonvention – for praktikere*, s. 23 f.

⁸⁰ Kjølbro, *Den Europæiske Menneskerettighedskonvention – for praktikere*, s. 15 ff.

Menneskerettighedskonventionens artikel 8, som er krænket af norske myndigheder i EMD dommene.

4.2 FN's Børnekonvention

FN's Børnekonvention bliver i 1991 ratificeret i Danmark. Børnekonventionen er ikke inkorporeret, men Danmark har tiltrådt Børnekonventionen og har derfor pligt til at efterleve Børnekonventionen. Dansk ret kan derfor ikke tilsidesættes, dog kan der siges at være en normharmonie mellem Børnekonventionen og dansk ret. Alle børn har rettigheder og disse rettigheder skal sikres, hvorfor formålet med Børnekonventionen er, at sikre barnets rettigheder.

Nogle af de vigtigste bestemmelser i Børnekonventionen vil i de følgende afsnit behandles, da disse er centrale i afhandlingen.

4.2.1 Artikel 3 – Barnets tarv

Barnets bedste, som fremgår i bestemmelsen med ordlyden "*barnets tarv*", er et bærende princip i Børnekonventionen.⁸¹ Børnekonventionens artikel 3 regulerer barnets tarv og sikre, at i alle foranstaltninger som myndighederne foretager der vedrører børn skal barnets bedste være et afgørende hensyn, hvilket også betegnes *primary consideration*. Artikel 3 er formuleret: "*I alle foranstaltninger vedrørende børn, hvad enten disse udøves af offentlige eller private institutioner for socialt velfærd, domstole, forvaltningsmyndigheder eller lovgivende organer, skal barnets tarv komme i første række.*"⁸²

Barnets bedste defineres ud fra barnets behov eller situationen som det individuelle barn eller ung står i og er derfor et komplekst og fleksibelt begreb. Det fremgår af stk. 1, at domstolene er forpligtet til at betragte barnets bedste som et afgørende hensyn, ligesom lovgiver ligeledes skal indrette lovgivningen således at barnets bedste er centralt for de myndigheder der gennemfører lovgivningen.⁸³

---

⁸¹ Schultz, m.fl., *Socialret – Børn og unge*, s. 30

⁸² Bekendtgørelse 16-01-1992 nr. 6 af FN-konvention af 20. november 1989 om Barnets Rettigheder, artikel 3

⁸³ Schultz, m.fl., *Socialret – Børn og unge*, s. 30

4.2.2 Artikel 9 – Barnets ret til ikke at blive adskilt fra familien

Børnekonventionens artikel 9 sikre barnets ret til ikke at blive adskilt fra familien, med følgende ordlyd: *”Deltagerstaterne skal sikre, at barnet ikke adskilles fra sine forældre mod deres vilje, undtagen når kompetente myndigheder, hvis afgørelser er undergivet retlig prøvelse, i overensstemmelse med gældende lov og praksis bestemmer, at en sådan adskillelse er nødvendig af hensyn til barnets tarv. En sådan beslutning kan være nødvendig i særlige tilfælde, f.eks. ved forældres misbrug eller vanrøgt af barnet, eller hvor forældrene lever adskilt og der skal træffes beslutning om barnets bopæl.”*⁸⁴ Det følger af bestemmelsen, at børn ikke må adskilles fra forældrene mod deres vilje, medmindre adskillelsen er nødvendig af hensyn til barnets bedste. Der følger desuden en ikke-udtømmende særlige tilfælde hvor sådan en beslutning kan være nødvendig, herunder ved forældrenes misbrug eller vanrøgt af barnet.

4.2.3 Artikel 12 – Barnets ret til at blive hørt

Børnekonventionens artikel 12 er ligeledes et bærende princip, der skal sikre, at barnet inddrages i de sager der vedrører barnet. Det følger af Børnekonventionens artikel 12, at barnets synspunkt skal inddrages i overensstemmelse med barnets alder og modenhed, samt at staterne har en positiv pligt til at sikre dette. Inddragelsen vil oftest sikres ved at inddrage barnet i den konkrete afgørelse, hvorefter barnets perspektiv tillægges vægt efter alder og modenhed. Dette fremgår af bestemmelsen: *”Deltagerstaterne skal sikre et barn, der er i stand til at udforme sine egne synspunkter, retten til frit at udtrykke disse synspunkter i alle forhold, der vedrører barnet; barnets synspunkter skal tillægges vægt i overensstemmelse med dets alder og modenhed.”*⁸⁵ Det skal dog understreges, at der i barnets ret til at blive hørt er tale om en ret og ikke en pligt, hvorfor barnet har ret til ikke at udtale sig. Det fremgår af adoptionslovens § 6, at inddragelsen ikke må ske hvis det er til skade for barnet. Ifølge Børnekomitéen fremgår det ligeledes, at barnet ikke skal presses ud i at udtrykke sig. Har barnet ikke lyst til at udtrykke sine synspunkter skal dette respekteres. I disse tilfælde skal barnets perspektiv belyses på en anden måde.⁸⁶

---

⁸⁴ Bekendtgørelse 16-01-1992 nr. 6 af FN-konvention af 20. november 1989 om Barnets Rettigheder, artikel 9

⁸⁵ Bekendtgørelse 16-01-1992 nr. 6 af FN-konvention af 20. november 1989 om Barnets Rettigheder, artikel 12

⁸⁶ Schultz, m.fl., *Socialret – Børn og unge*, s. 228 ff.

4.2.4 Artikel 21 – Barnets bedste skal være altafgørende for dem der tillader adoption

Kravet om at tage hensyn til barnets bedste er skærpet ved sager om adoption i Børnekonventionens artikel 21. Det fremgår af bestemmelsen, at i sager om adoption skal barnets bedste skal være af altafgørende betydning, som også betegnes *paramount consideration*. Det fremgår af Børnekonventions artikel 21: ”De deltagerstater, der anerkender og/eller tillader adoption, skal sikre, at barnets tarv skal være af altafgørende betydning [...]”⁸⁷

At barnets bedste skal være det altafgørende i sager om adoption kan det udledes, at i tilfælde hvor hensynet til forældrenes interesser og hensynet til barnets bedste er modstridende kan hensynet til barnets bedste vægtes højere.

4.2.5 General Comments

Efter Børnekonventionens artikel 43, er der oprettet en Børnekomité. FN's Børnekomité er oprettet for at overvåge om konventionens bestemmelser overholdes af medlemsstaterne. Børn og unge skal ifølge børnekomitéen ses som selvstændige individer med egne rettigheder.⁸⁸

FN's Børnekomité har udarbejdet nogle generelle bemærkninger, ”*General Comments*”, til Børnekonventionens bestemmelser. De, for afhandlingen, relevante General Comments vil i de følgende afsnit behandles.

4.2.5.1 General Comment no. 12

Barnets ret til at blive hørt i Børnekonventionens artikel 12 er ét af de fire generelle principper i konventionen, og her fremgår det i General Comment no. 12, at barnets ret til at blive hørt og taget alvorligt udgør et af de grundlæggende værdier i konventionen.⁸⁹

Børnekonventionens artikel 3 og artikel 12 har supplerende roller, hvori dette kan deles i to perspektiver, herunder barnets perspektiv og børneperspektivet. Barnets perspektiv fremgår ved blandt andet samtaler med barnet og inddragelse af barnet direkte hvorimod børneperspektivet er den generelle opfattelse af hvad der vurderes at være barnets bedste. Børneperspektivet kan blandt andet være oplysninger i sagen, forældrenes synspunkter samt syns-

---

⁸⁷ Bekendtgørelse 16-01-1992 nr. 6 af FN-konvention af 20. november 1989 om Barnets Rettigheder, artikel 21

⁸⁸ Schultz, m.fl., *Socialret – Børn og unge*, s. 30

⁸⁹ Committee on the Rights of the Children, General Comment no. 12, *The right of the child to be heard*

punkter fra eksempelvis psykologer mv.⁹⁰ Derudover fremgår det i General Comment no. 12: *”There is no tension between articles 3 and 12, only a complementary role of the two general principles: one establishes the objective of achieving the best interests of the child and the other provides the methodology for reaching the goal of hearing either the child or the children. In fact, there can be no correct application of article 3 if the components of article 12 are not respected. Likewise, article 3 reinforces the functionality of article 12, facilitating the essential role of children in all decisions affecting their lives.”*⁹¹ Det vil sige, at der ikke kan være nogen korrekt anvendelse af Børnekonventionens artikel 3 såfremt artikel 12 om barnets ret til at blive hørt ikke respekteres, ligeledes styrker artikel 3 funktionaliteten i artikel 12, som bidrager til en lettelse af børns vigtige roller i alle beslutninger der vedrører dem.

4.2.5.2 General Comment no. 14

Barnets ret til at blive hørt er et afgørende element til barnets bedste. Heraf er det General Comment no. 14 der behandler barnets bedste.⁹² Det fremgår af General Comment no. 14 hvordan Børnekonventionens artikel 3 om retten til, at barnets bedste er et afgørende hensyn i sager om børn skal fortolkes.

Trefoldigt koncept

Barnets bedste anses for at være et trefoldigt koncept, der indeholder en materiel rettighed, en procedureregulering og et grundlæggende juridisk fortolkningsprincip. Fælles for det trefoldige koncept er, at det skal anses som en definition af barnets bedste.⁹³

Materiel rettighed

Ifølge Børnekomitéen imødekommes den materielle ret ved at barnets interesser inddrages, her fremgår det: *”A substantive right: The right of the child to have his or her best interests assessed and taken as a primary consideration when different interests are being considered in order to reach a decision on the issue at stake, and the guarantee that this right will be implemented whenever a decision is to be made concerning a child, a group of identified or*

---

⁹⁰ Schultz, m.fl., *Socialret – Børn og unge*, s. 481

⁹¹ Committee on the Rights of the Children, General Comment no. 12, *The right of the child to be heard*, s. 18, para. 74

⁹² Committee on the Right of the Children, General Comment no. 14, *On the right of the child to have his or her best interest taken as a primary consideration (art. 3, para. 1)*

⁹³ Committee on the Right of the Children, General Comment no. 14, *On the right of the child to have his or her best interest taken as a primary consideration (art. 3, para. 1)*, s. 4, para. 7

*unidentified children or children in general [..].*⁹⁴ Barnets bedste skal i den materielle regel være et afgørende hensyn ved afgørelsen vedrørende barnet.

Grundlæggende fortolkningsprincip

For at forstå gældende ret er ordlydsfortolkning en vigtig del heraf, dog kan nogle lovbestemmelser være åben for mere end én fortolkning, og her er det vigtigt, at bestemmelsen fortolkes ud fra hvad der sikrer barnets bedste.⁹⁵

Procesregel

Når der træffes en beslutning vedrørende et barn, skal beslutningsprocessen omfatte en vurdering af, hvorvidt beslutningen påvirker barnet positivt eller negativt. Heraf er der et krav om, at der stilles processuelle garantier overfor barnet. Det skal ifølge forarbejderne fremgå hvis barnets synspunkter ikke inddrages i afgørelsen. Dette fremgår tillige af Børnekomitéen, at det tydeligt skal fremgå hvordan vurderingen af barnets bedste er foretaget, herunder hvilke kriterier der er lagt vægt på, samt hvordan afvejningen af barnets bedste er sket i forhold til andre hensyn.⁹⁶ Retssikkerheden øges ved barnets inddragelse, da dette kan understøtte, at afgørelsen træffes ud fra hvad der er til barnets bedste.⁹⁷

4.2.5.3 General Comment no. 9

De generelle bemærkninger er udarbejdet for blandt andet, at give den nødvendige ramme for hvordan bestemmelserne skal iagttages i sager der vedrører børn med handicap.⁹⁸ General Comment no. 9 i Handicapkonventionen er ligeledes relevant, da det her fremgår, at børn med handicap har samme rettigheder på lige fod med alle andre børn. Dette er relevant da det belyser hvilke børn der har ret til at blive hørt, da alle børn uanset handicap skal nyde samme rettigheder som alle andre børn. Børn skal høres i overensstemmelse med deres evner. Kan barnet ikke inddrages verbalt skal der findes alternative måder at få barnets perspektiv ud.⁹⁹ Der skal ikke være nogen form for forskelsbehandling på grund af handicap,

---

⁹⁴ Committee on the Right of the Children, General Comment no. 14, *On the right of the child to have his or her best interest taken as a primary consideration (art. 3, para. 1)*, s. 4, para. 6.A

⁹⁵ Committee on the Right of the Children, General Comment no. 14, *On the right of the child to have his or her best interest taken as a primary consideration (art. 3, para. 1)*, s. 4, para. 6.B

⁹⁶ Schultz, m.fl., *Socialret – Børn og unge*, s. 483

⁹⁷ Committee on the Right of the Children, General Comment no. 14, *On the right of the child to have his or her best interest taken as a primary consideration (art. 3, para. 1)*, s. 4, para. 6.C

⁹⁸ Committee on the Right of the Children, General Comment no. 9, *The rights of children with disabilities*, s. 3, para 6

⁹⁹ Se afsnit 6.3

hvorfor staterne er forpligtet til at sikre, at enhver form for forskelshandling på grund af barnets handicap bliver forhindret.¹⁰⁰

5. De processuelle krav

I dette afsnit vil de processuelle krav behandles, for en forståelse af hvordan sagsbehandlingen om adoption uden samtykke foregår. En definition af adoption med samtykke efter adoptionslovens § 7 vil kort nævnes for at belyse forskellen på adoption med samtykke og adoption uden samtykke jf. adoptionslovens § 9, stk. 2-4. Dette kan være med til at belyse hvor stor en indgriben adoption uden samtykke er for familien, hvorfor inddragelsen af barnets synspunkter og barnets bedste spiller en afgørende faktor i sådanne sagsbehandlinger.

5.1 Behandling af sager om adoption uden samtykke

Påbegyndelse af en sag om adoption uden samtykke starter i barnets kommune, da kommunen anses som en del af den børnefaglige undersøgelse der jf. servicelovens § 50 undersøger barnets og familiens forhold. Kan det efter undersøgelsen sandsynliggøres, at forældrene varigt er ude af stand til at varetage omsorgen for barnet, kan der indstilles til adoption uden samtykke til børn og unge-udvalget, herunder skal de øvrige betingelser for adoption uden samtykke i adoptionslovens § 9 opfyldes. Er børn og unge-udvalget enige i kommunens indstilling om adoption uden samtykke indstiller børn og unge-udvalget herefter til Ankestyrelsen om, at træffe afgørelse om adoption uden samtykke hvorefter Ankestyrelsen afgørelse kan indbringes for domstolene.¹⁰¹

Det er altid i myndighedernes interesse, at en adoption kan gennemgøres som en frivillig adoption efter adoptionslovens § 7. Hjemlen til adoption med samtykke findes i adoptionslovens § 7, stk. 1, med følgende ordlyd: *"Adoption af en person, som er under 18 år og umyndig, kræver samtykke fra forældrene."*¹⁰² Kan adoption efter kommunernes vurdering ikke ske efter adoptionslovens § 7 med samtykke fra barnets forældre, men hvor kommunen vurderer, at der vil kunne gennemføres adoption efter adoptionslovens § 9, stk. 2-4, uden samtykke fra forældrene, forelægges sagen for børn og unge-udvalget efter servicelovens § 68, stk. 1.

---

¹⁰⁰ Committee on the Right of the Children, General Comment no. 9, *The rights of children with disabilities*, s. 3, para 8

¹⁰¹ VEJ nr. 9400 af 26-06-2020, *Vejledning om frigivelse af børn til national adoption*, s. 30

¹⁰² Lovbekendtgørelse 2019-08-07 nr. 775, Adoptionslovens § 7, stk. 1

Formålet med bestemmelserne i adoptionslovens § 9, stk. 2-4 er, at sikre børn muligheden for kontinuitet og stabilitet i de situationer, hvor forældrene er ude af stand til at varetage omsorgen for barnet i barnets opvækst.¹⁰³ Det er dog en betingelse for alle typer for adoption, at adoptionen skal være bedst for den der adopteres, hvorfor denne betingelse gælder uanset om der foreligger samtykke fra de biologiske forældre eller ej jf. adoptionslovens § 2.¹⁰⁴

Da en adoption uden samtykke er en særdeles indgribende foranstaltning i familielivet, foreligger der konkrete krav til behandlingen af sådanne sager. Der er flere hensyn der skal sikres i en sag om adoption uden samtykke, heraf blandt andet retssikkerheden. Ved at sikre en hurtig sagsbehandling skånes parterne mest muligt, også i forhold til hensynet til barnet. Processen er af omfattende karakter, hvorfor der sker inddragelse af flere myndigheder undervejs i afgørelsen. Det er her afgørende, at de enkelte myndigheders sagsbehandling tilrettelægges således, at sagerne behandles hurtigst muligt.¹⁰⁵

Den skønsmæssige vurdering af, hvorvidt hensynet til barnet taler for gennemførelsen af adoption uden samtykke, skal foretages af kommunen, børn og unge-udvalget og Ankestyrelsen. Kommunen skal forelægge sagen for børn og unge-udvalget, jf. servicelovens § 68, stk. 1. Kommunens indstilling til børn og unge-udvalget skal jf. servicelovens § 68 e, indeholde en børnefaglig undersøgelse jf. servicelovens § 50, hvor det afgørende her er, at barnets forhold er belyst grundigt: *"Hvis det må antages, at et barn eller en ung trænger til særlig støtte, herunder på grund af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, skal kommunalbestyrelsen undersøge barnets eller den unges forhold [..]."*¹⁰⁶ Derudover skal der udarbejdes en handleplan jf. servicelovens § 140 med følgende ordlyd: *"Kommunalbestyrelsen skal udarbejde en handleplan, inden der træffes afgørelse om foranstaltninger [..]."*¹⁰⁷ Handleplaner angiver formålet med indsatsen og tager udgangspunkt i den børnefaglige undersøgelse.¹⁰⁸ Derudover skal betingelserne, som det fremgik tidligere, for adoption uden samtykke i adoptionslovens § 9, stk. 2-4 være opfyldt og alt afhængig af barnets alder og modenhed, er barnets perspektiv også nødvendigt at belyse gennem en samtale med barnet.¹⁰⁹

---

¹⁰³ VEJ nr. 9400 af 26-06-2020, *Vejledning om frigivelse af børn til national adoption*, s. 24

¹⁰⁴ Schultz, m.fl., *Socialret – Børn og unge*, s. 507

¹⁰⁵ VEJ nr. 9400 af 26-06-2020, *Vejledning om frigivelse af børn til national adoption*, s. 24

¹⁰⁶ Lovbekendtgørelse 2020-08-28 nr. 1287 om social service, § 50, stk. 1

¹⁰⁷ Lovbekendtgørelse 2020-08-28 nr. 1287 om social service, § 140, stk. 1

¹⁰⁸ Lovbekendtgørelse 2020-08-28 nr. 1287 om social service, § 140, stk. 2

¹⁰⁹ VEJ nr. 9400 af 26-06-2020, *Vejledning om frigivelse af børn til national adoption*, s. 24

Børn og unge-udvalget kan indstille til Ankestyrelsen, at de skal træffe afgørelse om adoption uden samtykke efter adoptionslovens § 9, stk. 2-4, på baggrund af indstillingen fra kommunen jf. servicelovens § 68 e, stk. 2. Bevillingen til adoption udarbejdes af Ankestyrelsen, hvorfor Ankestyrelsen har ansvaret for, at de materielle betingelser i en sag om adoption uden samtykke er opfyldt, så det sikres, at sagen er tilstrækkeligt oplyst. Er sagen derimod ikke tilstrækkeligt oplyst eller hvis barnets perspektiv ikke er belyst, kan sagen hjemvises til fornyet behandling i kommunen. Ankestyrelsens afgørelse om adoption uden samtykke kan indbringes for domstolene jf. adoptionslovens § 11, stk. 3.¹¹⁰ Retten skal sikre, at barnets perspektiv og inddragelse i sagen er tilstrækkeligt belyst. Det er derudover forudsat i forarbejderne, at domstolene prioriterer sager om adoption uden samtykke højt således, at sagen berammes hurtigst muligt og sagen fremmes mest muligt.¹¹¹

I udspillet *børnene først* foreslår regeringen, at der skal ske yderligere lempelse af kravene til adoption uden samtykke, dette er for at sikre, at der tidligst muligt skabes trygge rammer for barnets opvækst. Adoption skal ifølge regeringen ske når det vurderes at være til barnets bedste, fordi forældrene er og vil være ude af stand til at varetage omsorgen for barnet. I dag kan dette kun ske, hvor forældrene i barnets opvækstperiode er ude af stand til at varetage omsorgen for barnet, jf. initiativ nr. 5.¹¹²

Sagsbehandlingen af sager om adoption uden samtykke er ovenfor behandlet. Imidlertid opstår spørgsmålet omkring hvor barnet befinder sig undervejs i sagsbehandlingen. Dette vil behandles i de følgende afsnit.

5.1.1 Barnets placering under sagsbehandlingen

Barnets placering under behandling af sager om adoption uden samtykke er ikke reguleret i adoptionsloven, men derimod i serviceloven. Barnet vil i praksis være anbragt uden for hjemmet efter servicelovens § 58. Anbringelsen vil strække sig indtil adoptionsbevillingen. Barnets forhold, herunder samvær med de biologiske forældre vil ligeledes reguleres af bestemmel-

---

¹¹⁰ Schultz, m.fl., *Socialret – Børn og unge*, s. 508

¹¹¹ VEJ nr. 9400 af 26-06-2020, *Vejledning om frigivelse af børn til national adoption*, s. 43 ff.

¹¹² Social- og Ældreministeriet, *Børnene først*, s. 15, initiativ nr. 5

serne i serviceloven. Anbringelsen af barnet efter serviceloven ophører på tidspunktet for den midlertidige placering hos den kommende adoptivfamilie.¹¹³

Efter gældende ret skal børn under sagens behandling placeres efter serviceloven, hvilket oftest er i en midlertidig plejefamilie. Dette medfører, at barnet fastholdes i en venteposition og barnets start på tilknytningen til adoptivfamilien udskydes. Derfor er formålet med bestemmelsen i adoptionslovens § 32 a om den midlertidige placering at sikre en tryk opvækst for børn der adopteres uden samtykke.¹¹⁴

Når Ankestyrelsen har truffet afgørelse om, at barnet kan adopteres uden samtykke på baggrund af forældrenes manglende forældreevne, kan barnet midlertidigt placeres hos adoptanterne. Den midlertidige placering ophører, når adoptionsbevillingen er udstedt af Ankestyrelsen. Bestemmelsen om midlertidig placering fremgår af adoptionslovens § 32 a: *”Når Ankerstyrelsen har truffet afgørelse efter § 10 om, at et barn skal adopteres efter § 9, stk. 1-3, placeres barnet hos den ansøger med godkendelse som adoptant, der er udvalgt af Adoptionsnævnet til at adoptere barnet. Den midlertidige placering ophører, når Ankerstyrelsen meddeler bevilling til adoption efter § 1, 2. pkt., eller retten afsiger dom om, at Ankerstyrelsens afgørelse om adoption ophæves, og ankefristen herfor er udløbet.”*¹¹⁵ Bestemmelsen for midlertidig placering finder kun anvendelse for børn der bortadopteres efter adoptionslovens § 9, stk. 1-3. Børn der adopteres efter adoptionslovens § 9, stk. 4 bor allerede hos den kommende adoptivfamilie, hvorfor bestemmelsen om midlertidig placering ikke finder anvendelse her.¹¹⁶

Der er samme kriterier for fastsættelse af samvær under en midlertidig placering som efter en adoption, efter forældreansvarslovens § 20 a, stk. 2: *”Gælder også ved midlertidig placering efter § 32 a i adoptionsloven.”*¹¹⁷ Muligheden for fastsættelse af samvær under den midlertidige placering begrundes i, at adgangen til at få fastsat samvær bør være den samme under den midlertidige placering som efter adoptionen, da der ellers ville opstå situationer hvor barnets biologiske forældre har samvær med barnet efter serviceloven forud for afgørelsen om adoption og efter forældreansvarslovens § 20 a efter gennemførelse af adoptio-

---

¹¹³ L 155 af 2018-19, af 6. februar 2019, s. 27

¹¹⁴ L 155 af 2018-19, af 6. februar 2019, s. 28

¹¹⁵ Lovbekendtgørelse 2019-08-07 nr. 775, Adoptionslovens § 32 a

¹¹⁶ L 155 af 2018-19, af 6. februar 2019, s. 27

¹¹⁷ Lovbekendtgørelse 2020-11-30 nr. 1768, Forældreansvarsloven § 20 a, stk. 2

nen, mens der under den midlertidige placering ikke er samvær. Det sikres derfor i § 20 a, stk. 2, at der også er mulighed for at fastsætte samvær under den midlertidige placering.¹¹⁸

5.2 Adoption efter adoptionslovens § 9, stk. 2

Det følger af adoptionslovens § 9, stk. 2, at adoption kan ske i særlige tilfælde og hvis væsentlige hensyn taler for, at dette ville være til barnets bedste. *”Selv om forældrene ikke vil give samtykke efter § 7, stk. 1, kan adoptionsbevilling i særlige tilfælde meddeles, hvis væsentlige hensyn til, hvad der er bedst for barnet, taler for det.”*¹¹⁹ Denne bestemmelse bliver efter praksis på området anvendt, som en opsamlingsbestemmelse, hvor adoptionen er til barnets bedste, men betingelserne efter adoptionslovens § 9, stk. 3 og 4 ikke er opfyldt. Bestemmelsen kan blandt andet anvendes i situationer hvor barnet har været anbragt uden for hjemmet i en længere årrække, og hvor de biologiske forældre ikke ønsker kontakt til barnet, men hvor det samtidigt vurderes, at de ikke er uden forældreevne. Bestemmelsen kan ligeledes anvendes i tilfælde hvor forældrene tydeligt giver udtryk for ønsket om en bortadoption af barnet, og at de intet vil have at gøre med det nyfødte barn, men hvor adoption med samtykke ikke er muligt at gennemføre på grund af manglende kontakt til relevante instanser om adoption.¹²⁰

Ankestyrelsen har behandlet en række sager om adoption uden samtykke. For at belyse reglerne om adoption uden samtykke og afklare kravene til dokumentationen i sådanne sager har Ankestyrelsen behandlet sagerne principielt. I Ankestyrelsens principafgørelse 93-17 sag nr. 7, bortadopteret barnet efter adoptionslovens § 9, stk. 2. Ankestyrelsen vurderer, at bortadoptionen er til barnets bedste. På baggrund af sagens oplysninger kunne adoptionen ikke meddeles efter adoptionslovens § 9, stk. 3 og 4, da det ikke kunne sandsynliggøres, at moren varigt ville være ude af stand til at varetage omsorgen for barnet, samt vurderes det at tilknytningen til plejefamilien ikke havde antaget en sådan karakter, at det ville være skadeligt for barnet at bryde tilknytningen af hensyn til barnets kontinuitet og stabilitet i opvæksten. Moren udelukkede alt kontakt til myndighederne og gav et klart og tydeligt udtryk af, at barnet skulle bortadopteret. Hun gav blandt andet udtryk for, at hun hverken kunne eller ville beholde barnet og var fastbesluttet på at bortadoptere barnet. Der blev i denne afgørelse givet sam-

---

¹¹⁸ L 155 af 2018-19, af 6. februar 2019, s. 24

¹¹⁹ Lovbekendtgørelse 2019-08-07 nr. 775, Adoptionslovens § 9, stk. 2

¹²⁰ KEN nr. 10203 af 06-12-2017, *Ankestyrelsens principafgørelse 93-17 om adoption uden samtykke – manglende forældreevne – barnets tilknytning til plejefamilie – særlige tilfælde – dokumentationskrav – krav til indstilling*, s. 3

tykke til adoptionsbevillingen, selv om der ikke foreligger samtykke fra forældrene fordi væsentlige hensyn til, hvad der er til barnets bedste, talte for det.¹²¹

5.3 Adoption efter adoptionslovens § 9, stk. 3

Sker adoptionen efter adoptionslovens § 9, stk. 3, skal det sandsynliggøres, at forældrene varigt er uden evne til at varetage omsorgen for barnet og heraf skal adoptionen af hensyn til kontinuitet og stabilitet i barnets opvækst være til barnets bedste. Adoption efter denne bestemmelse kræver yderligere, at betingelserne i servicelovens § 58, stk. 1, nr. 1 og 2 er opfyldt. Der skal foreligge dokumentation for, at forældrene har manglende forældreevne.¹²² Forældrenes forhold kan undersøges inden barnets fødsel, og dette kan ske i forbindelse med, at forældrene er kendt hos kommunen på grund af anbringelser af ældre søskende. Der kan dog også foreligge erklæringer fra blandt andet en autoriseret psykolog, hvori psykologen konkluderer, at forældrene er uden forældreevne.¹²³ Har forældrene været uden forældreevne i en kort periode, kan det i denne situation ikke lægges til grund, at forældrene varigt er uden forældreevne. Det kræver således en prognosevurdering ud fra den enkelte forælder, der kan sandsynliggøre hvorvidt de varigt er uden forældreevne. Alderen på barnet er af afgørende betydning, da der skal mere til, at forældrene vurderes som værende uden forældreevne af et helt lille barn end et ældre barn, da perioden her vil være meget begrænset eller slet ikke være der til, at vurdere forældreevnen grundet barnets alder.¹²⁴

5.3.1 U.2019.1565.H

Afgørelsen U.2019.1565.H behandler spørgsmålet om forældrenes evne til at varetage omsorgen for barnet, stabilitet og kontinuitet i barnets opvækst samt spørgsmålet om hvorvidt adoptionen er forenelig med Menneskerettighedskonventionens artikel 8 og Børnekonventionen. Denne dom angår to forældre, der indbringer statsforvaltningens afgørelse om frigivelse af deres fælles datter til adoption. Barnet, bliver kort efter fødslen anbragt i en plejefamilie. Da barnet er et halvt år, bliver der etableret samvær mellem barnet og forældrene, dette ophører ved udstedelsen af adoptionsbevillingen. Højesteret finder i sagen, at sandsynligheden for, at forældrene uanset støtteforanstaltningerne varigt vil være ude af stand til

---

¹²¹ KEN nr. 10203 af 06-12-2017, *Ankestyrelsens principafgørelse 93-17 om adoption uden samtykke – manglende forældreevne – barnets tilknytning til plejefamilie – særlige tilfælde – dokumentationskrav – krav til indstilling*, s. 15-16

¹²² VEJ nr. 9400 af 26-06-2020, *Vejledning om frigivelse af børn til national adoption*, s. 26

¹²³ VEJ nr. 9400 af 26-06-2020, *Vejledning om frigivelse af børn til national adoption*, s. 27

¹²⁴ VEJ nr. 9400 af 26-06-2020, *Vejledning om frigivelse af børn til national adoption*, s. 26 ff.

at varetage omsorgen for barnet er høj. Til vurdering af om forældrene er varigt ude af stand til at varetage omsorgen for datteren, benytter Statsforvaltningen og byretten en prognosevurdering i form af forældreevneundersøgelser. Væsentlige hensyn i forbindelse med kontinuiteten og stabiliteten for barnets opvækst indebar, at adoption var bedst for barnet. Byrettens afgørelse stadfæstes af både Landsretten og Højesteret, da adoptionen vurderes, at være truffet på rette hensyn, hvoraf adoptionslovens § 9, stk. 3, jf. stk. 2 anses for værende opfyldt. Adoptionen var således heller ikke i strid med Menneskerettighedskonventionens artikel 8 og Børnekonventionen.¹²⁵

I U.2019.1565.H træffer Højesteret afgørelse om adoption uden samtykke ud fra blandt andet hensynet til barnets bedste som følge af forældrenes manglende forældreevne. De anbringer der gøres gældende i dommen er blandt andet manglende interesse fra forældrenes side i at opretholde relationen til sin datter. Moren besidder ikke evnen til at varetage omsorgen for datteren, herunder datterens interesser. Det fremgår, at moren er usikker samt har et lavt udviklingspotentiale: *"[...] A vil først og fremmest have gavn af relevant social og følelsesmæssig støtte i dagligdagen til sig selv, og at hun hjælpes i gang med beskæftigelse tilpasset hendes funktionsniveau [...]."*¹²⁶

Det anføres desuden, at faren er uden forældreevne, da han er retarderet og besidder massive vanskeligheder, hvorfor han ikke besidder de nødvendige forudsætninger for at varetage omsorgen for barnet, selv om han udtrykker *"[...] et ønske om at beholde barnet, hvis han kunne."*¹²⁷ I afgørelsen anføres det derudover, at forældrene uanset støtteforanstaltninger varigt er ude af stand til at varetage omsorgen for barnet: *"[...] at der er en høj grad af sandsynlighed for, at A og B uanset støtteforanstaltninger varigt er ude af stand til at varetage omsorgen for deres barn, og at væsentlige hensyn til kontinuiteten og stabiliteten i hendes opvækst indebærer, at adoption er bedst for hende. [...]"*¹²⁸ Ved vurdering af forældreevnen lægges forskellige forhold til grund, heraf tidligere forhold der vedrører ældre søskende, samt forældrenes egne forhold under deres barndom og opvækst. Det fremgår af dommen: *"Vi henviser til, at det er beskrevet, at A og B har vanskeligheder af omfattende og varig karakter og vurderes ud af stand til at varetage omsorgen for C."*¹²⁹

---

¹²⁵ U.2019.1565.H, s. 3

¹²⁶ U.2019.1565.H, s. 2

¹²⁷ U.2019.1565.H, s. 2

¹²⁸ U.2019.1565.H, s. 21

¹²⁹ U.2019.1565.H, s. 1

Moren har to øvrige børn der har været anbragt uden for hjemmet siden fødslen, her bemærkes det, at moren flere gange ikke er mødt op til planlagte samværsaftaler og ikke har udvist interesse i hendes to øvrige børn. Moren har derudover op til flere gange aflyst samvær med datteren, hvoraf det i sagsakterne fremgår: *”Vi henviser også om A til, at hun i 2014 frasagde sig samværet med sin søn, og at hendes samvær med datteren er præget af mange aflysninger fra A’s side.”*¹³⁰

Det fremgår blandt andet, at Moren tilbydes støtte gentagne gange for at udvikle hendes forældreevne, dog har dette ikke været i hendes interesse: *”[...] Vi henviser endelig til, at A gentagne gange siden 2012 er tilbudt støtte til udvikling af forældreevnen og samværet med datteren, men ikke har kunnet gennemføre eller overskue dette eller ikke har været interesseret i at få støtten [...]”*¹³¹

Det fremgår af Højesteret, at samværet mellem de biologiske forældre og barnet kan indgå i en proportionalitetsvurdering af adoption uden samtykke. Det manglende samvær efter fødslen udgør dog ikke en krænkelse af Menneskerettighedskonventionens artikel 8, da det ikke har haft en betydning for, at forældrene vurderes til at være varigt ude af stand til at varetage omsorgen for barnet. Det fremgår dog: *”[...] Højesteret finder på den baggrund, at det i almindelighed må kræves, at afgørelsen af, om der efter adoption skal være samvær eller kontakt mellem de biologiske forældre og barnet, træffes i så nær tidsmæssig tilknytning til adoptionen som muligt.”*¹³² Ved afgørelsen om samvær, skal det indgå om det kan antages at forældrene med evt. støtte ville kunne spille en positiv rolle i forbindelse med samvær. Statsforvaltningen bør derfor hurtigst muligt træffe afgørelse efter forældreansvarslovens § 20 a, om det er til barnets bedste forsat at have samvær eller anden kontakt med forældrene.¹³³

Dommen tager stilling til hvorvidt adoptionen er i strid med Menneskerettighedskonventionens artikel 8, Børnekonventionen og Handicapkonventionen. Til vurdering heraf tager Højesteret tidligere EMD afgørelser i betragtning. Af EMD’s afgørelser er det vigtigt at bemærke, at der på adoptionsområdet er tale om *paramount consideration*, hvilket vil sige, at barnets

---

¹³⁰ U.2019.1565.H, s. 2

¹³¹ U.2019.1565.H, s. 2

¹³² U.2019.1565.H, s. 22

¹³³ U.2019.1565.H, s. 22

bedste skal være det altafgørende hensyn i sager om adoption. Adoption uden samtykke kan være foreneligt med konventionen, dog forudsætter dette: "[..] at der er tale om helt særlige omstændigheder («exceptional circumstances»), og at adoptionen er begrundet i tungtvejende hensyn til barnets bedste («an overriding requirement pertaining to the child's interest»).^134 Det fremgår af afgørelsen, at *"Domstolen har flere gange udtalt, at hensynet til, hvad der er bedst for barnet, er af afgørende betydning i hver enkelt sag. Hvad der tjener barnets interesser, er således det helt afgørende hensyn og det væsentligste element."*¹³⁵

Der kan være tilfælde hvor hensynet til barnet vejer tungere end hensynet til forældrene, her fremgår det i sagsakterne, at *"[..] hvis en konkret vurdering af forældrenes og barnets forhold viser, at hensynet til barnet og dets behov for kontinuitet og stabilitet – og dermed barnets bedste – vejer tungere end hensynet til forældrene, vil barnet efter de foreslåede regler kunne adopteres uden samtykke [..]"*¹³⁶ Domstolene finder, at der foreligger helt særlige omstændigheder, samt tungtvejende hensyn til barnets bedste, at adoptionen er forenelig med Menneskerettighedskonventionens artikel 8. Ifølge EMD praksis er der i proportionalitetsafvejningen lagt vægt på samværet mellem barnet og dets oprindelige slægtninge, og at man ikke afskar kontakten fuldstændig mellem barn og slægtninge, hvoraf Højesteret godtgør: *"Det er ifølge disse afgørelser ikke en betingelse, at samvær eller anden kontakt indgår som et vilkår for beslutningen om frigivelse til adoption, eller at der på tidspunktet for denne beslutning er sikkerhed for, at der vil være samvær eller anden kontakt efter adoptionen [..]"*¹³⁷ Højesteretsdommen bidrager i høj grad til en fortolkning af begreberne *stabilitet* og *kontinuitet*, da dette har en betydning for, at barnet ikke har mulighed for at udvikle en familierelation, som er af afgørende betydning for barnets trivsel og udvikling. Forældrene udviser ikke interesse eller ønske om udvikling, hvorfor der ikke foreligger en udsigt til, at forældreevnen kan udvikles eller opnås.

5.3.1.1 Delkonklusion

Det er gentagne gange i dommen påpeget, at adoption vil være til barnets bedste, både for at kunne sikre barnet en bedst mulig stabil opvækst, men også på grund af forældrenes manglende forældreevne. I Dommen belyses den manglende omsorgsevne som moren har

---

¹³⁴ U.2019.1565.H, s. 21

¹³⁵ U.2019.1565.H, s. 7

¹³⁶ U.2019.1565.H, s. 9

¹³⁷ U.2019.1565.H, s. 21

udvist for hendes to øvrige børn, hvoraf det kan sandsynliggøres, at på trods af en ny undersøgelse af forældreevnen, og det manglende ønske om forbedring, samt manglende interesse af den tilbudte hjælp, at hun varigt vil være ude af stand til at varetage omsorgen for barnet.

Tilsidesættelsen af samværet i de første måneder fra barnets fødsel kan ifølge Højesteret ikke føre til, at der ved bortadoption af barnet er sket en krænkelse af Menneskerettighedskonventionens artikel 8, da adoptionen er begrundet i forældrenes manglende forældreevne.

Afgørelsen om adoption uden samtykke er truffet ud fra hensynet til barnets bedste og er derfor i overensstemmelse med Menneskerettighedskonventionens artikel 8. Højesteret stadfæster Landsrettens dom med begrundelsen af, at afgørelsen om adoption ikke er begrundet i farens handicap, men i hans og morens manglende forældreevne til at varetage omsorgen for datteren, hvorfor der heller ikke foreligger en krænkelse af Børnekonventionen og Handicapkonventionen.

5.4 Adoption efter adoptionslovens § 9, stk. 4

Sker adoption efter adoptionslovens § 9, stk. 4, understreger bestemmelsen hensynet til barnets bedste i en situation, hvor plejeforældrene har taget forældrenes plads, og hvor et brud på sådan en relation til plejeforældrene vil være skadeligt for barnet og dets udvikling. Forudsætningen for adoption efter denne bestemmelse er som hovedregel, at relationen har udviklet sig igennem længere tid, hvorfor bestemmelsen ikke kan anvendes hvis der er tale om få års anbringelse. Adoption af børn der er anbragt i en plejefamilie umiddelbart efter fødslen, kan efter denne bestemmelse ikke finde anvendelse, her skal der ske adoption efter adoptionslovens § 9, stk. 3 eller hovedbestemmelsen i § 9, stk. 2. En relation af kortere varighed kan dog i særlige tilfælde begrunde en adoption efter adoptionslovens § 9, stk. 4, her er der dog blot et krav om, at det tydeligt skal fremgå, at det anbragte barns holdning, afhængigt af alder og modenhed tillægges betydning i beslutningen om adoption.¹³⁸

Afvejningen af hvorvidt hensynet til barnet skal vægtes tungere end hensynet til forældrene og barnets familiebånd til hinanden, skal ske på baggrund af en vurdering af barnets relation

---

¹³⁸ VEJ nr. 9400 af 26-06-2020, *Vejledning om frigivelse af børn til national adoption*, s. 28 ff.

til forældrene. Det skal blandt andet vurderes hvorvidt kommunen har opfyldt sin positive pligt i at udvikle relationen mellem barnet og forældrene, herunder om kommunen har arbejdet på at hjemgive barnet. Det skal derudover også vurderes hvordan barnets tilknytning er til plejeforældrene og hvorvidt dette har medført en beskyttende adfærd overfor barnet i forhold til forældrene, som har skabt en særlig tilknytning mellem plejeforældrene og barnet.¹³⁹

I udspillet, *børnene først*, foreslår regeringen i initiativ nr. 8, at plejefamilieadoption skal gøres nemmere, i tilfælde hvor plejefamilien har så tæt relation til barnet, at de træder i forældrenes sted. I dag kan dette kun ske hvis det er til skade for barnet at bryde relationen mellem barnet og plejefamilien. Regeringen ønsker, at børn skal kunne adopteres af plejeforældrene, hvor der er opstået en tilstrækkelig tæt relation og hvor både barnet og plejeforældrene ønsker det.¹⁴⁰

Adoption efter denne bestemmelse danner et grundlag for at undersøge, hvornår barnets tilknytning til plejefamilien er af så varig karakter, at der sker adoption efter adoptionslovens § 9, stk. 4, herunder hvilke forhold der tillægges i vurderingen af barnets bedste samt interesser i disse afvejninger, hvorfor dette behandles i det følgende afsnit i dommen U.2019.1721.H.

5.4.1 U.2019.1721.H

Dommen U.2019.1721.H angår ophævelse af Statsforvaltnings afgørelse om frigivelse af et barn, født i april 2012, til adoption. Forældrene indbringer afgørelsen for domstolene med påstanden om at ophæve afgørelsen. Barnet bliver kort efter fødslen anbragt i en plejefamilie. Kommunen indstiller i forbindelse med anbringelsen til, at barnet skulle adopteres, dette bliver der ikke givet samtykke til af Ankestyrelsen, da der ikke er væsentlige hensyn der giver grund til adoption uden samtykke. Barnet bliver i 2016 adopteret af plejeforældrene uden forældrenes samtykke, hvorfor samværet mellem barnet og de biologiske forældrene ophører. Tilknytningen til plejeforældrene er af sådan en karakter, at det vil skade barnet at bryde tilknytningen, navnlig under hensyn til kontinuiteten og stabiliteten i barnets opvækst, hvorfor betingelserne for adoption uden samtykke efter adoptionslovens § 9, stk. 4, jf. stk. 2 var op-

---

¹³⁹ U.2019.1721.H, s. 7

¹⁴⁰ Social- og Ældreministeriet, *Børnene først*, s. 16, initiativ nr. 8

fyldt. Derudover var adoptionen forenelig med Menneskerettighedskonventionens artikel 8, Børnekonventionen og Handicapkonventionen.¹⁴¹

Barnet har ret til samvær under anbringelsen uden for hjemmet, såfremt dette er bedst for barnet. Der er således fastsat begrænset overvåget samvær med en times samvær om måneden. Samværet blev fastsat svarende til det omfang der var til barnets bedste.¹⁴² Det fremgår af sagens oplysninger: *"[...] at samværet mellem C og forældrene ikke er noget, som C ser frem til, men at det nærmere er noget, han har vænnet sig til at skulle en gang imellem."*¹⁴³ Det fremgår i afgørelsen, at forældrene efter adoptionsbevillingen ikke har søgt om samvær, selvom kommunen har forsøgt at bevare og udvikle relationen til barnet, ved blandt andet støtte under samværet.¹⁴⁴ Adoptionen har derfor været nødvendig af hensyn til barnets bedste, hvoraf det fremgår af dommen: *"[...] at børn kan adskilles fra deres forældre, og kontakten kan afbrydes, når det er nødvendigt af hensyn til barnets tarv."*¹⁴⁵

Der bliver blandt andet udfærdiget en tilknytningsundersøgelse af barnet, hvoraf det fremgår af undersøgelsen: *"Det vurderes, at de beskrevne vanskeligheder vedvarende fremover i massiv grad nedsætter (A)s evne til at indleve sig i og imødekomme Cs udviklingsmæssige behov. Det vurderes, at (A) varigt (er) ude af stand til at varetage ansvaret og omsorgen for Cs opvækst."*¹⁴⁶ Derudover fremgår det, at barnet har opnået en særlig tilknytning til plejefamilien, hvorfor en adoption til plejeforældrene ville være i overensstemmelse med barnets interesser. Derudover fremgår det: *"En eventuel fraflytning fra plejefamilien ville have overordentligt massive negative konsekvenser for C. Et brud i den primære tilknytning til plejeforældrene ville indebære en stærk risiko for alvorlig personligheds-mæssige fejludvikling hos ham."*¹⁴⁷ Plejefamilien er barnets primære tilknytningspersoner, da barnet har været anbragt i plejefamilien siden fødslen, hvorfor der er blevet skabt en stabilitet og tryghed i at bo hos plejefamilien.

---

¹⁴¹ U.2019.1721.H, s. 1

¹⁴² U.2019.1721.H, s. 9

¹⁴³ U.2019.1721.H, s. 4

¹⁴⁴ U.2019.1721.H, s. 9

¹⁴⁵ U.2019.1721.H, s. 9

¹⁴⁶ U.2019.1721.H, s. 1

¹⁴⁷ U.2019.1721.H, s. 1

Dommen henviser til lempelserne i adoptionsreglerne fra 2015, hvoraf det ikke længere skulle godtgøres, at forældrene varigt var ude af stand til at varetage omsorgen for barnet, men alene sandsynliggøres. Derudover fremgår det af bemærkningerne til loven fra 2015, at der var ønske om adoption uden samtykke i tilfælde, hvor tilknytningen til plejefamilie er af sådan en karakter, at det ville skade barnet at bryde denne tilknytning, herunder navnlig til kontinuiteten og stabiliteten i barnets opvækst.¹⁴⁸ Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget til adoptionslovens § 9, stk. 4, at en adoption kan gennemføres, hvis tilknytningen til plejeforældrene er af sådan en karakter, at det ville skade barnet at bryde tilknytningen, hvorfor dette understreger hensynet til barnets bedste, hvor plejefamilien reelt har taget forældrenes plads, og hvor særlige forhold gør, at det vil være skadeligt at bryde denne relation. Heraf skal der således være tale om helt særlige forhold der gør, at hensynet til forældrene tilsidesættes i afvejningen af hvad der er barnets bedste.¹⁴⁹

På baggrund af førnævnte fremgår det i dommen, at de biologiske forældre varigt er ude af stand til at varetage omsorgen for barnet, da barnet vurderes som værende særligt sårbart og derfor har særlige udviklingsmæssige behov, som plejefamilien er i stand til at opfylde. Det fremgår af dommen: *"[...] C opfatter plejeforældrene som sine forældre, og deres hjem som sit hjem. Plejeforældrene ønsker at adoptere ham, og den stabilitet og kontinuitet i hans opvækst vil være til gavn for ham."*¹⁵⁰

Myndighederne har en pligt til at sikre, at forældrene og barnet, hvis alder og modenhed tilsiger det, inddrages i beslutningsprocessen.¹⁵¹ Inddragen af barnet kommer i denne dom til udtryk ved blandt andet tilknytningsundersøgelse, som udarbejdes af en autoriseret psykolog, hvoraf det fremgår: *"[...] Under en undersøgelse af Cs relationer til mennesker i hans liv, placerer han A og B i den yderste relationscirkel, dvs. Som en visuel indikation af at hans bånd til dem er mindre nært end hans bånd til plejeforældrene samt plejeforældrenes forældre, som han opfatter som sine bedsteforældre."*¹⁵² Derudover fremgår det, at barnet ikke føler sig nært tilknyttet til de biologiske forældre: *"[...] han giver direkte udtryk for, at de er hans mor og far. Det vurderes i tilknytningsundersøgelsen, at det er en psykologisk realitet*

---

¹⁴⁸ U.2019.1721.H, s. 2

¹⁴⁹ U.2019.1721.H, s. 2

¹⁵⁰ U.2019.1721.H, s. 2

¹⁵¹ U.2019.1721.H, s. 4

¹⁵² U.2019.1721.H, s. 4

for ham, at D og E er hans forældre.”¹⁵³ Disse anbringender er særdeles relevante, da barnets perspektiv kommer til udtryk.

Menneskerettighedskonventionen og Børnekonventionen indeholder bestemmelser der har betydning for adoption uden samtykke, her er artikel Børnekonventionens artikel 3 og 9 relevante, hvoraf der efter bestemmelsen i artikel 3 sikres, at barnet får den nødvendige beskyttelse og omsorg, hvorfor der er en pligt til at iværksætte nødvendige foranstaltninger for at opfylde denne forpligtelse. Artikel 9 i Børnekonventionen skal sikre, at barnet ikke adskilles fra forældrene mod barnets vilje, medmindre dette er nødvendigt af hensyn til barnets bedste. Det fremgår af dommen, at forældrene skal sikres klageadgang og adgang til domstolsprøvelse, jf. Menneskerettighedskonventionens artikel 13 sammenholdt med artikel 8, i sager der angår indgreb i retten til respekt for familieliv. Menneskerettighedskonventionens artikel 13 har følgende ordlyd: *”Enhver, hvis rettigheder og friheder efter denne konvention er blevet krænket, skal have adgang til effektive retsmidler herimod for en national myndighed, uanset om krænkelsen er begået af personer, der handler i embeds medhør.”*¹⁵⁴

5.4.1.1 Delkonklusion

Højesteretsdommen U.2019.1721.H belyser hvordan vurderingen af tilknytningen mellem barn og plejeforældre kontra tilknytningen mellem barnet og de biologiske forældre vægtes. Barnets særlige behov opfyldes af plejeforældrene, hvorimod de biologiske forældre ikke kan opfylde barnets særlige behov. Plejeforældrene har derfor haft en stærk tilknytning til barnet siden anbringelsen, hvorimod de biologiske forældre ikke har haft nogen interesse i at udvikle og forbedre relationen til barnet. Samværet mellem barnet og forældrene tillægges ikke nogen betydning i vurderingen af tilknytningen til barnets biologiske forældre, da barnet ser samværet med forældrene som en pligt. Forældrene har derudover heller ikke søgt om samvær efter adoptionsbevillingen. Der foreligger ikke et emotionelt bånd mellem barnet og forældrene, hvilket er en indikator på relationen mellem barnet og de biologiske forældre efter barnets opfattelse.

Barnets perspektiv kommer i den grad til udtryk i dommen, barnet giver flere gange udtryk for, at barnet ser plejeforældrene som hans forældre og plejeforældrenes forældre for væ-

---

¹⁵³ U.2019.1721.H, s. 5

¹⁵⁴ Lov nr. 285 af 29-04-1992 om Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, jf. LBKG nr. 750 af 19. oktober 1998 med senere ændringer, Menneskerettighedskonventionens artikel 13

rende hans bedsteforældre hvilket er en klar indikator på barnets ønske om at blive hos plejeforældrene. Barnet høres dog ikke direkte i retten, men barnets perspektiv foreligger i skriftlig form, heraf opnås der ikke et førstehåndsindtryk som der normalvis ville gøre hvis barnet blev hørt direkte.

Højesteret finder, at der foreligger særlige omstændigheder samt tungvejende hensyn til barnets bedste, hvorfor der ikke er en krænkelse af Menneskerettighedskonventionens artikel 8. Adoptionen er begrundet i barnets bedste, samt barnets tilknytning til plejeforældrene og risikoen for den skade det ville have på barnet og dets udvikling hvis denne tilknytning brydes. Adoptionen er således også i overensstemmelse med både Børnekonventionen og Handicapkonventionen.

5.5 Menneskerettighedskonventionen og Børnekonventionen

I det foregående afsnit er reglerne for adoption uden samtykke gennemgået med formålet om at belyse betingelserne der skal være opfyldt for at der kan træffes en afgørelse om adoption uden samtykke, samt processen for behandlingen af sagerne som er illustreret af Højesteretsdommene U.2019.1565.H og U.2019.1721.H. I det følgende afsnit vil de grundlæggende betingelser belyses, som efter EMD's praksis må være opfyldt for at en afgørelse om adoption uden samtykke kan træffes.

Menneskerettighedskonventionen er inkorporeret i dansk ret, hvorfor det er gældende ret. Når der træffes afgørelser om adoption uden samtykke skal det sikres, at de forpligtelser Danmark har i forhold til bestemmelserne i Menneskerettighedskonventionen og Børnekonventionen vedrørende barnets bedste og barnets og forældrenes ret til familieliv overholdes. EMD's praksis i forhold til Menneskerettighedskonventionens artikel 8 om beskyttelsen af barnet og forældrenes ret til privatliv og familieliv bevirker, at der skal ske en afvejning mellem barnets og forældrenes interesser. Myndighederne har en positiv pligt, hvorfor de aktivt skal arbejde for at genforene familien. Det kan være en overtrædelse af Menneskerettighedskonventionens artikel 8, hvis adoption uden samtykke er til barnets bedste, fordi den positive pligt om genforening af familien ikke er opfyldt. Myndighederne har således et ansvar for at have et relevant og tilstrækkeligt grundlag for afgørelsen, herunder skal det sikres, at eventuelle undersøgelser og lægelige og psykologiske vurderinger samt rapporter omkring situa-

tionen mellem forældrene og barnet stadig er retvisende og aktuelle.¹⁵⁵ I *Case of Strand Lobben and others v. Norway* konstaterer EMD, at forældreundersøgelserne ikke var opdaterede, samt det forhold at moren efterfølgende havde fået en ny mand og et barn ikke blev taget forbehold for.¹⁵⁶

Indholdet i Menneskerettighedskonventionens artikel 8 fortolkes af EMD, hvor der er anført to elementer som EMD forholder sig til når klager om indgreb i retten til familieliv behandles i domstolene. De to elementer er henholdsvis om indgrebet er i overensstemmelse med loven, som bliver afgjort ud fra reglerne der gør sig gældende fra det pågældende land, og hvorvidt indgrebet er nødvendigt. Spørgsmålet om hvorvidt indgrebet er nødvendigt skal ses i sin helhed, i de forhold der lægges til grund for afgørelsen samt om disse forhold kan retfærdiggøre, at foranstaltningen var relevant og tilstrækkeligt oplyst. EMD har endvidere fastslået, at barnets bedste skal være ”*of paramount importance*.”¹⁵⁷ EMD har ikke til opgave at undersøge forhold som de nationale myndigheder har kompetence og pligt til i forhold til adoption uden samtykke, derimod skal EMD undersøge hvorvidt myndighedernes afgørelser er truffet i henhold til Menneskerettighedskonventionen.¹⁵⁸

Myndighederne har et krav, ifølge Menneskerettighedskonventionens artikel 8, om at finde en balance i situationer hvor der foreligger interessekonflikter mellem barnet og forældrene. Hensynet til barnets bedste kan vægtes tungere end forældrenes afhængigt af omstændighederne. EMD ligger vægt på to elementer når hensynet til barnets bedste skal iagttages. I alle andre sager end de sager hvor forældrene varigt er ude af stand til at varetage omsorgen for barnet, skal barnets bånd til sin familie bevares. Derudover har forældrene ikke ret til, ifølge Menneskerettighedskonventionens artikel 8, at foranstaltninger gennemføres, som vil skade barnets udvikling, hvorfor der her ligger en interesse i, at sikre barnets udvikling i et sundt miljø.¹⁵⁹ I hensynet til barnets bedste er det vigtigt, at barnets perspektiv inddrages. Barnets inddragelse og perspektiv skal ske i overensstemmelse med Børnekonventionens artikel 12.¹⁶⁰

---

¹⁵⁵ VEJ nr. 9400 af 26-06-2020, *Vejledning om frigivelse af børn til national adoption*, s. 25

¹⁵⁶ Se afsnit 6.2.4

¹⁵⁷ Schultz, m.fl., *Socialret – Børn og unge*, s. 513

¹⁵⁸ Schultz, m.fl., *Socialret – Børn og unge*, s. 514

¹⁵⁹ Kjølbro, *Den Europæiske Menneskerettighedskonvention – for praktikere*, s. 935 ff.

¹⁶⁰ Schultz, m.fl., *Socialret – Børn og unge*, s. 515

Når der sker en overtrædelse af Menneskerettighedskonventionens artikel 8 kan det begrundes i, at myndighederne ikke aktivt arbejder for at genforene familien, hvorfor den positive pligt hos myndighederne ikke opfyldes eller at sagerne ikke er tilstrækkeligt oplyst. Her henvises der til blandt andet Strand Lobben dommen hvor de norske myndigheder kritiseres for ikke at have gjort tilstrækkeligt for at opfylde deres positive pligt, og for ikke at have inddraget forældrenes interesser og kun fokuseret på barnets interesser.¹⁶¹

De danske myndigheder er forpligtede til at foretage en konkret vurdering af omstændighederne i sager om adoption og træffe afgørelse ud fra det danske grundlag om betingelserne for adoption uden samtykke er opfyldt. Den danske lovgivning, herunder betingelserne der skal opfyldes i adoptionslovens § 9, stk. 2-4, er blandt andet udarbejdet med formålet om at menneskerettighederne beskyttes.

Myndighederne skal dog være opmærksomme på de krav som EMD stiller til sagsbehandlingen, da adoption uden samtykke er et vidtgående indgreb i familielivet. Forinden der kan træffes afgørelse om adoption uden samtykke er der et særligt krav, der på baggrund af retspraksis fra EMD, skal opfyldes. Dette angår kravet om *"Exceptional circumstances"*¹⁶², hvoraf kravet om helt særlige omstændigheder fik en afgørende betydning efter afgørelsen i *Case of Aune v. Norway*.¹⁶³ EMD dommen *Case of Aune v. Norway* er afsagt i 2010 og angår et barn der kort efter fødslen bliver anbragt og derefter tvangsadopteret til plejeforældrene. Dommen tillægger i høj grad barnets holdning vægt i sagsakterne. Barnets mor havde et stofmisbrug som gjorde, at hun ikke kunne varetage omsorgen for barnet, hvorfor det fremgår, at barnet havde en stærk tilknytning til plejefamilien fordi plejeforældrene sikrede barnet en rolig og stabil opvækst.¹⁶⁴ Der forelå hel særlige omstændigheder der gjorde at adoption uden samtykke var forenelig med Menneskerettighedskonventionens artikel 8. Det fremgår af dommen: *"In view of the above, the Court is satisfied that there were such exceptional circumstances in the present case as could justify the measures in question [...]"*¹⁶⁵ Dommen lægges til grund i flere af EMD's praksis, da der belyses hvilke forhold der er af afgørende betydning, når domstolene skal træffe afgørende om adoption.

---

¹⁶¹ Se afsnit 6.2.4

¹⁶² Application no. 52502/07 – 28. October 2010, *Case of Aune v. Norway*, s. 10, præmis 51

¹⁶³ Application no. 52502/07 – 28. October 2010, *Case of Aune v. Norway*

¹⁶⁴ Application no. 52502/07 – 28. October 2010, *Case of Aune v. Norway*, s. 3-4, præmis 13

¹⁶⁵ Application no. 52502/07 – 28. October 2010, *Case of Aune v. Norway*, s. 21, præmis 73

6. De materielle krav

De materielle krav vil i dette afsnit behandles hvor der vil være fokus på barnets ret til inddragelse i sager om adoption uden samtykke, samt hvordan barnet inddrages, dette vil blandt andet belyses af Højesteretsdomme og EMD domme.

6.1 Inddragelsen af barnet – Børnekonventionens artikel 12

I afgørelser om børn og unge er det vigtigt, at deres holdninger og meninger bliver inddraget, da barnet eller den unges behov kun kan afdækkes såfremt deres synspunkter kommer til udtryk. Det er ikke nødvendigvis altid at disse holdninger og meninger følges, det skal dog fremstå at disse synspunkter er blevet hørt og anerkendt. Hvis der træffes beslutninger der ikke er som barnet ønsker, er det vigtigt at tydeliggøre dette overfor barnet og den unge så disse får en forståelse for den beslutning der er taget, jf. forarbejderne. Børnekomiteen tilføjer, at det tydeligt bør fremgå i afgørelsen hvordan barnets bedste er blevet vurderet og afvejet i forhold til andre hensyn i sagen, samt hvilke kriterier der er tillagt vægt.¹⁶⁶

En bestemmelse der har en indvirkning på reglerne omkring adoption uden samtykke er Børnekonventionens artikel 12, der vedrører barnets ret til at blive hørt med følgende ordlyd: *"Deltagerstaterne skal sikre et barn, der er i stand til at udforme sine egne synspunkter, retten til frit at udtrykke disse synspunkter i alle forhold, der vedrører barnet; barnets synspunkter skal tillægges passende vægt i overensstemmelse med dets alder og modenhed."*¹⁶⁷ Det er et bærende princip i Børnekonventionens artikel 12, at barnet skal sikres muligheden for at udtrykke deres holdninger og meninger i sager der vedrører dem, og disse synspunkter skal tillægges en passende vægt under hensyntagen til barnets alder og modenhed. Dette sikres ved at barnet bliver hørt i forbindelse med en konkret afgørelse. I forbindelse med at barnets synspunkter skal tillægges en passende vægt efter alder og modenhed kan dette medføre, at et yngre barns holdninger og meninger tillægges mindre vægt end et ældre barns holdninger og meninger. Der skal foretages en konkret vurdering når det kommer til barnets modenhed, da dette kan variere fra barn til barn og det faktum at alder og modenhed ikke nødvendigvis følges ad.¹⁶⁸

---

¹⁶⁶ Schultz, m.fl., *Socialret – Børn og unge*, s. 483

¹⁶⁷ Bekendtgørelse 16-01-1992 nr. 6 af FN-konvention af 20. november 1989 om Barnets Rettigheder, artikel 12

¹⁶⁸ Bekendtgørelse 16-01-1992 nr. 6 af FN-konvention af 20. november 1989 om Barnets Rettigheder, artikel 12

6.1.1 Case of Abdi Ibrahim v. Norway

I det følgende afsnit vil Case of Abdi Ibrahim v. Norway behandles. Dommen behandler spørgsmålet omkring hvorvidt der er sket en krænkelse af Menneskerettighedskonventionens artikel 8 og kort om hvorvidt der er sket overtrædelse af artikel 9. Derudover behandles spørgsmålet om hvorvidt barnet inddrages i forbindelse med afgørelsen om adoption. Heraf er spørgsmålet om samværrets betydning ligeledes behandlet. Dommen anvendes blandt andet til at illustrere inddragelsen af barnet i spørgsmålet om adoption uden samtykke, navnlig efter Børnekonventionens artikel 12, hvori barnets ret til at blive hørt er angivet.

Dommen angår en mor der oprindeligt er fra Somalia. Moren føder i 2009 en dreng som 16-årig. I 2010 søger moren og barnet asyl i Norge, som efterfølgende bliver godkendt. Moren søger hjælp til barnet på en familieinstitution, hvoraf der bliver udtrykt en bekymring for barnet fra institutionen da risikoen for at barnet ville opleve skade var stor så længe moren fortsat tog sig af barnet. Barnet bliver herefter tvangsanbragt hos en plejefamilie, hvor moren havde kontakt med barnet i en time, 6 gange årligt. Fastsættelsen heraf var af respekt for barnets kulturelle baggrund og at det ikke kunne fastlægges på daværende tidspunkt hvorvidt anbringelsen ville være langvarig, samt om morens forældrekompetencer ville kunne forbedres.¹⁶⁹

Tilknytningsforholdet mellem barnet og plejefamilien bliver ligeledes behandlet i afgørelsen, hvoraf det fremgår, at tilknytningen til plejeforældrene er af så stærk karakter, at det ville være skadeligt for barnet at fjerne ham fra plejeforældrene: *"it found that X had become so attached to his foster parents that removing him from the foster home could lead to serious problems for him and, also, that the applicant would be permanently unable to provide him with proper care."*¹⁷⁰ Baseret på en samlet vurdering af de generelle og individuelle forhold i sagen fremgår det af dommen, at adoptionen ville være i barnets bedste interesse da det ville skabe stabilitet i barnets opvækst. Adoptionen vurderes til at være mere effektiv end en langvarig anbringelse hos plejeforældrene. Derudover ville barnet få en stærkere identitet, hvoraf det fremgår af: *"[..] In its view, adoption would be in X's best interests as it would create stability and security for him. Adoption would also be more effective than long-term foster placement in contributing to his healing at the personality level [..]. It stated that X's*

---

¹⁶⁹ Application no. 15379/16, Case of Abdi Ibrahim v. Norway, s. 2, præmis 11

¹⁷⁰ Application no. 15379/16, Case of Abdi Ibrahim v. Norway, s. 3, præmis 14

rights would be strengthened and that he would gain a stronger identity as a member of a caring family.”¹⁷¹

Barnet anses for værende særligt sårbart og har et stort behov for omsorg. Det fremgår endvidere: *”[...] and we also find that the child is suffering.”¹⁷²* De norske myndigheder har en positiv forpligtigelse overfor barnet og de biologiske forældre i at genforene familien. Heraf kan der henledes til EMD’s krav om, at familiebandet kun må afbrydes hvis der foreligger helt særlige omstændigheder (*exceptional circumstances*). Det anføres, at kontakten mellem barnet og moren var præget af negativ energi og at barnet udviste traumereaktioner, heraf fremgik det: *”[...] He had displayed trauma reactions when seeing his mother again. [...] The majority disagreed with psychologist S.H.G., who had been of the view that X’s reactions could be related to his emergency placement in care in 2010, as it found it unlikely that a separation when X had been ten months old could give such reactions later in his life.”¹⁷³* Myndigheder skal have et overbevisende grundlag for, at samværet mellem barnet og moren ikke ville kunne udvikle sig positivt på længere sigt.

Børnekonventionen er inkorporeret i norsk ret, hvorfor Børnekonventionens artikel 12 her er relevant. Barnet skal inddrages i det omfang barnets alder og modenhed taler for det i alle forhold der vedrører barnet. Heraf kommer barnets perspektiv minimalt til udtryk i dommen. Barnets inddragelse kommer til udtryk ved blandt andet observationer fra plejeforældrene, og andre udtalelser der ikke direkte kommer fra barnet. De norske myndigheder kritiseres da det ikke er tilstrækkeligt undersøgt hvad der forårsagede barnets negative påvirkning, hvoraf dette ville have haft en afgørende betydning for, hvorvidt barnet skulle adopteres i modsætning til morens ønsker. Endvidere fremgår det, at der har været større focus på plejeforældrene end morens ønske om et familieliv med barnet: *”In this respect, the High Court appears to have given more importance to the foster parents’ opposition to “open adoption” than to the applicant’s interest in continued family life with her child.”¹⁷⁴*

---

¹⁷¹ Application no. 15379/16, Case of Abdi Ibrahim v. Norway, s. 3, præmis 14

¹⁷² Application no. 15379/16, Case of Abdi Ibrahim v. Norway, s. 2, præmis 8

¹⁷³ Application no. 15379/16, Case of Abdi Ibrahim v. Norway, s. 5, præmis 22

¹⁷⁴ Application no. 15379/16, Case of Abdi Ibrahim v. Norway, s. 16, præmis 63

6.1.1.1 Delkonklusion

I den pågældende dom bliver barnet inddraget minimalt. Det kan dog diskuteres hvorvidt barnet indirekte bliver inddraget i forbindelse med blandt andet hans behov for ekstra omsorg og pleje, samt tilknytningsproblemer til moren, hvor barnet udviser traumereaktioner og negativ energi under samværet.

Drengen giver dog også udtryk for at plejefamilien er de personer han finder ro og stabilitet og at de er hans primære omsorgspersoner. Det bemærkes, at drengen ikke høres direkte, men at drengens holdninger tolkes ud fra observationer fra plejefamilien, selv om drengen på tidspunktet er i en alder hvor han godt kan inddrages i det omfang hans alder og modenhed taler for det. EMD kritiserer derfor Norge for ikke at gøre tilstrækkeligt for blandt andet, at inddrage barnets perspektiv og for ikke at finde årsagen til drengens negative påvirkning under samværet med moren og andre betydelige forhold i sagen.

Det konkluderes af EMD, at den norske Højesteret i høj grad har haft fokus på plejeforældrenes ønske om adoptionsbevillingen, hvorfor forhold vedrørende moren ikke er blevet tilstrækkeligt oplyst. EMD kommer frem til, at det er en krænkelse af Menneskerettighedskonventionens artikel 8.¹⁷⁵

6.2 Hvad betyder samvær?

Samvær anses for værende relevant i sager om adoption uden samtykke, hvorfor betydningen af samværet vil behandles i dette afsnit, dette vil belyses ved at behandle Case of Pedersen v. Norway, Case of Strand Lobben and others v. Norway samt en Højesteretsdom der for nyligt er blevet afsagt.¹⁷⁶

Samværet kan enten imødekommes i situationer hvor det er til barnets bedste og i andre tilfælde hvor samværet må brydes som følge af hensynet til barnets bedste. Samvær kan deles i to, navnlig samvær under en anbringelse der ligger forud for en adoption og samvær efter afgørelsen om adoption.

---

¹⁷⁵ Application no. 15379/16, Case of Abdi Ibrahim v. Norway, s. 17, præmis 65

¹⁷⁶ Sag BS-41118/2020-HJR, Dom afsagt den 8. marts 2021

6.2.1 Samvær under anbringelse forud for adoption

Det er vigtigt, at der under en anbringelse er samvær mellem barnet og forældrene, navnlig for at forsøge at udvikle forældrenes omsorgsevne. Myndighederne har en positiv pligt til at genforene familien. I servicelovens § 71, stk. 1, fremgår det, at kommunerne skal overholde retten til samvær under hensyntagen til barnets bedste, herunder af hensyntagen til beskyttelsen af barnets sundhed og udvikling, det følger af bestemmelsens ordlyd: *"Barnet eller den unge har ret til samvær og kontakt med forældre og netværk, herunder søskende, bedsteforældre, øvrige familiemedlemmer, venner m.v. under anbringelsen uden for hjemmet. Kommunalbestyrelsen skal under hensyntagen til barnets eller den unges bedste og under hensyntagen til beskyttelsen af barnets eller den unges sundhed og udvikling og beskyttelsen af barnet eller den unge mod overgreb sørge for, at forbindelsen mellem barnet eller den unge og forældrene og netværket holdes ved lige. [...]"*¹⁷⁷ Formålet med samværet skal sikre, at der kan skabes en tilknytning mellem barnet og de biologiske forældre. Barnet skal derfor som udgangspunkt have fastsat samvær under en anbringelse, medmindre dette er til skade for barnets bedste, dette fremgår også af General Comment no. 14: *"When separation becomes necessary, the decision-makers shall ensure that the child maintains the linkages and relations with his or her parents and family [...] unless this is contrary to the child's best interests The quality of the relationships and the need to retain them must be taken into consideration in decisions on the frequency and length of visits and other contact when a child is placed outside the family."*¹⁷⁸

6.2.2 Samvær efter adoption

Der sker fuldt familieskift efter en adoption, hvorfor retsforholdet mellem barnet og de biologiske forældre bortfalder, jf. adoptionslovens § 16. Alle juridiske bånd bliver afskåret, hvorved der ikke er en lovbestemt ret for barnet og de biologiske forældre til at have kontakt med hinanden. Der er dog mulighed for, at statsforvaltningen kan fastsætte samvær efter en adoption efter anmodning fra barnets oprindelige slægtninge, såfremt der forud for adoptionen har været samvær, det fremgår af forældreansvarslovens § 20 a, med følgende ordlyd: *"Er barnet adopteret, kan der efter anmodning fra barnets oprindelige slægtninge fastsættes samvær eller anden form for kontakt med disse, navnlig hvis barnet forud for adoptionen havde samvær eller anden form for kontakt med den, som anmoder om fastsættelse af samvær"*

¹⁷⁷ Lovbekendtgørelse 2020-08-28 nr. 1287 om social service, § 71, stk. 1

¹⁷⁸ Committee on the Right of the Children, General Comment no. 14, *On the right of the child to have his or her best interest taken as a primary consideration (art. 3, para. 1)*, s. 15, para. 65

*m.v.*¹⁷⁹ Der er dog endnu ingen der har fået fastsat samvær efter forældreansvarslovens § 20 a. Dette leder til spørgsmålet af hvorfor der endnu ikke er fastsat samvær efter bestemmelsen når det er anført, at samværet skal træffes i så nær tidsmæssig tilknytning til adoptionen som muligt? Dette vil blandt andet belyses ud fra de dommene i de følgende afsnit.

Fastsættelsen af samvær skal tage hensyn til, om der forud for adoptionen har været en relation mellem barnet og forældrene. Kravet om en relation forud for adoptionen er dog ikke gældende, når der er tale om fastsættelse af samvær mellem helt små børn og forældrene efter adoption af barnet. Heraf er fastsættelse af samvær muligt mellem et helt lille barn og de biologiske forældre, selvom der ikke har været en relation mellem dem forud for adoptionen.¹⁸⁰ Samværet skal navnlig være til barnets bedste. Desuden er bestemmelsen ikke til hinder for, at adoptivfamilien indgår aftale med barnets biologiske forældre om kontakt til barnet.¹⁸¹ Selvom loven giver mulighed for fastsættelse af samvær, skal vurderingen af, om adoption er til barnets bedste ske uafhængigt heraf.¹⁸²

Fastsættelsen af samværet mellem barnet og de biologiske forældre var, før lempelserne i 2015, i betingelserne for adoption uden samtykke efter adoption muligt i helt særlige tilfælde, og hvis barnet forud for adoptionen havde samvær med forældrene. Med lovændringen i 2015 blev kravet om samvær forud for adoptionen modificeret ved indsættelsen af *navnlig* i bestemmelsen, således at det nu var: "*[.] navnlig hvis barnet forud for adoptionen havde samvær eller anden form for kontakt med den, som anmoder om fastsættelse af samvær m.v.*"¹⁸³ I 2019 blev bestemmelsen igen ændret, så formuleringen *i helt særlige tilfælde* i stk. 1 blev fjernet efter opfølgning af Højesteretsdommen U.2019.1565.H, hvori Højesteret fandt, at det ikke er i overensstemmelse med Menneskerettighedskonventionen hvis samvær efter forældreansvarslovens § 20 a, stk. 1, kun er en mulighed *i helt særlige tilfælde*. Det må derfor ved afgørelsen om samvær indgå, om de biologiske forældre ville kunne spille en positiv rolle for barnet i forbindelse med samvær. Afgørelsen træffes i alle tilfælde under hensyntagen til barnets bedste. Hvad der er til barnets bedste, er således en konkret vurdering heraf.¹⁸⁴

---

¹⁷⁹ Lovbekendtgørelse 2020-11-30 nr. 1768, Forældreansvarsloven § 20 a

¹⁸⁰ VEJ nr. 9400 af 26-06-2020, *Vejledning om frigivelse af børn til national adoption*, s. 28

¹⁸¹ VEJ nr. 9400 af 26-06-2020, *Vejledning om frigivelse af børn til national adoption*, s. 12

¹⁸² Socialstyrelsen, *Adoption uden samtykke – et vejlednings- og inspirationsmateriale til sagsbehandlere*, s. 21

¹⁸³ Lovbekendtgørelse 2020-11-30 nr. 1768, Forældreansvarsloven § 20 a

¹⁸⁴ Schultz, m.fl., *Socialret – Børn og unge*, s. 511-512

Spørgsmålet om betydningen af samvær kommer til udtryk i blandt andet EMD dommene Case of Pedersen and others v. Norway, Case of Strand Lobben and others v. Norway og dommen fra Højesteret, BS-41118/2020-HJR, afsagt den 8. marts 2021. Dommene vil i de følgende afsnit behandles for at belyse hvornår myndighederne har gjort tilstrækkeligt for at genforene familien inden adoption, samt hvilken vægt samværet tillægges.

6.2.3 Case of Pedersen and others v. Norway

Spørgsmålet om retten til familieliv efter Menneskerettighedskonventionens artikel 8 og hensynet til barnets bedste er diskuteret i EMD dommen Case of Pedersen and others v. Norway. Derudover behandles spørgsmålet om hvorvidt tilknytningen til plejefamilien er af sådan en karakter, at det ville være skadeligt for barnet og imod barnets interesser at ophøre denne tilknytning. Afgørelsen angår et barn der som 2,5 måned gammel tvangsanbringes uden for hjemmet. Forældrene er mentalt syge og ude af stand til at varetage omsorgen for barnet¹⁸⁵, hvorfor myndighederne vurderer, at barnet skal placeres i en plejefamilie, hvor forældrene har samvær med barnet i to timer, to gange årligt. Fastsættelsen af samværet baseres ud fra, at anbringelsen højst sandsynligt vil være langvarig.¹⁸⁶

I dommen diskuteres tilknytningsforholdet i den konkrete vurdering af, om adoptionen til plejeforældrene ville være til barnets bedste. Barnets tilknytning til plejefamilien er af sådan en karakter, at det ville være til skade for barnet såfremt han fjernes fra plejefamilien, heraf fremgår det af afgørelsen: *"[.] It had to be assumed that X had a deep-rooted and secure attachment to the foster home and his foster parents. [.]"*¹⁸⁷ Desuden tydeliggøres det, at adoption skal ske med hensyn til barnets bedste, da dette er en indgribende foranstaltning og kan påvirke de biologiske forældre, hvoraf det fremgår: *"Proceeding to the condition that any adoption had to be in the child's best interests, the Supreme Court stated that a forced adoption strongly affected the biological parents. [.]"*¹⁸⁸

Barnets perspektiv kommer til udtryk i undersøgelsen af tilknytningsforholdet, heraf fremgår det blandt andet af afgørelsen: *"Proceeding to a concrete assessment of whether adoption was in X's best interests, the Supreme Court noted that the situation at the time of its judge-*

---

¹⁸⁵ Application no. 39710/15, Case of Pedersen and others v. Norway, s. 2, præmis 9

¹⁸⁶ Application no. 39710/15, Case of Pedersen and others v. Norway, s. 2, præmis 12

¹⁸⁷ Application no. 39710/15, Case of Pedersen and others v. Norway, s. 5, præmis 22

¹⁸⁸ Application no. 39710/15, Case of Pedersen and others v. Norway, s. 5, præmis 23

*ment was that he had lived virtually his whole life in the foster home, and had been only two and a half months old when he had been taken there. [...] he had a minimal attachment to his biological parents, and his secure base was his foster home. He called his foster parents "mummy" and "daddy".*¹⁸⁹ Barnet betragtede plejeforældrene som hans mor og far, og havde en minimal tilknytning til hans biologiske forældre, da han har været anbragt siden han var 2,5 måned.

Det fremgår, at barnets behov for sikkerhed og stabilitet er stort. Barnet var særligt sårbart og havde brug for en forudsigelig fremtid: *"Another factor that in the Supreme Court's view carried strong weight was that X was vulnerable and had a special need for security, stability and a predictable life situation. That factor had been emphasized in all the assessments of him that had been carried out, and, at the time of the Supreme Court's judgment too, he was a child with a special need for security and support. [...]"*¹⁹⁰ Det kan diskuteres hvorvidt forældrene bidrager til yderligere uro omkring barnet. Det fremgår blandt andet, at der har været mange konflikter mellem forældrene og kommunen i barnets opvækst, *"[...] it was an important factor (et moment) that, for virtually the whole of X's life, there had been disputes between his biological parents (the first and second applicants) and the municipality, and that new disputes could not be ruled out in future."*¹⁹¹ Disse konflikter tilgodeser ikke barnet og de særlige behov som barnet har, hvorfor dette kan være et væsentligt argument for afgørelsen, da barnets bedste skal være af afgørende betydning når der træffes beslutninger i alle foranstaltninger der vedrører barnet jf. Børnekonventionens artikel 3.¹⁹²

Det fremgår, at forældrene i starten af barnets opvækst ikke kunne varetage omsorgen for barnet, hvorfor de søgte hjælp, det vides dog ikke hvorvidt forældrene gradvist ville kunne have udviklet deres forældrekompetencer med rette hjælp og mere fokus på dialog med forældrene. Det fremgår endvidere: *"The expert does not find anything in (the first and second applicants') background history or in their functioning today to indicate that they lack caring skills."*¹⁹³ Det fremgår også af en psykolog rapport, at forældrene har haft begrænset adgang til at kunne udvise deres forældrekompetencer, da samværet har været af meget begrænset omfang. Samværet var fastsat til to timer to gange om året, dette var af respekt for, at barnet

---

¹⁸⁹ Application no. 39710/15, Case of Pedersen and others v. Norway, s. 6, præmis 28

¹⁹⁰ Application no. 39710/15, Case of Pedersen and others v. Norway, s. 7, præmis 30

¹⁹¹ Application no. 39710/15, Case of Pedersen and others v. Norway, s. 7, præmis 31

¹⁹² Application no. 39710/15, Case of Pedersen and others v. Norway, s. 7, præmis 31

¹⁹³ Application no. 39710/15, Case of Pedersen and others v. Norway, s. 4, præmis 17

ikke ville blive afskåret fra hans oprindelige rødder og baggrund samt af respekt for familielivet efter Menneskerettighedskonventionens artikel 8. Myndighederne skal jf. Børnekonventionens artikel 9 sikre, at barnet ikke adskilles fra forældrene mod deres vilje, medmindre en sådan adskillelse anses som værende nødvendig af hensyn til barnets bedste. Heraf lægger domstolene til grund, at myndighederne i Norge burde have undersøgt forholdene nærmere, heraf var samværet mellem barnet og de biologiske forældre så begrænset, at dette ville medføre en meget begrænset tilknytning mellem barnet og forældrene, hvorfor det fremgår af sagsakterne: *"[...] However in this case the decision to impose a very strict visiting regime cemented the situation at the very outset, making it highly probably that the child would become attached to the foster parents and alienated from the natural parents, thus precluding any realistic possibility of eventual reunification. [...]"*¹⁹⁴ De norske myndigheder har en positive pligt i at genforene familien, dette bliver ikke gjort tilstrækkeligt i denne sag.

Det fremgår at adoptionen var en "åben" adoption i den forstand, at kontakten mellem forældrene og barnet blev opretholdt selv efter adoptionsbevillingen, *"[...] The foster parents had taken a positive attitude to the contact visits, and there was every reason to believe that the visiting arrangement would work as intended. [...]"*¹⁹⁵ Højesteret lagde vægt på vigtigheden i at opretholde kontakten mellem barnet og de biologiske forældre. Formålet med samværet var, at sikre at barnet ikke blev afskåret fra sine rødder, hvoraf Højesteret finder, *"The Court considers that while maintenance of contact between an adopted child and his or her biological parents, in a situation where there are clearly no prospects of reunification, may be relevant factor in ensuring continuing respect for family life [...], the extremely limited nature of the contact arrangements in the present case – two hours twice a year – rendered them incapable even of allowing the development of a meaningful relationship."*¹⁹⁶ Det meget begrænsede samvær er derfor utilstrækkeligt til at udvikle et meningsfuldt forhold mellem barnet og de biologiske forældre.

EMD konkluderer, at der er sket en overtrædelse af Menneskerettighedskonventionens artikel 8 med begrundelsen af, at de norske myndigheder ikke har opfyldt deres positive pligt og ikke har forsøgt at opretholde samværet mellem barnet og forældrene.

---

¹⁹⁴ Application no. 39710/15, Case of Pedersen and others v. Norway, s. 17, præmis 68

¹⁹⁵ Application no. 39710/15, Case of Pedersen and others v. Norway, s. 8, præmis 32

¹⁹⁶ Application no. 39710/15, Case of Pedersen and others v. Norway, s. 18, præmis 70

6.2.4 Case of Strand Lobben and others v. Norway

I Case of Strand Lobben and others v. Norway bliver Norge dømt i Storkammeret ved EMD for overtrædelse af Menneskerettighedskonventionens artikel 8.

Sagen angår en mor hvis barn bliver bortadopteret. Inden og efter fødslen opholder moren sig på en familieinstitution. I institutionen udtrykkes der bekymring for barnet, hvorefter barnet bliver tvangsfjernet ca. 3 uger efter, da moren ikke var i stand til at varetage omsorgen for barnet.¹⁹⁷ Dette medfører, at barnet bliver tvangsanbragt i en plejefamilie.¹⁹⁸ Barnet er særligt sårbart og med specielle behov, hvorfor tvangsanbringelsen vurderes som værende til barnets bedste.¹⁹⁹ Da barnet er 3 år bliver der truffet beslutning om at bortadoptere barnet til plejeforældrene, heraf finder EMD's Storkammer, at der er sket en krænkelse af Menneskerettighedskonventionens artikel 8.

Morens forældrekompetence var meget begrænset, hvorfor de norske myndigheder giver tilladelse til adoption.²⁰⁰ Heraf fremgår det af sagsakterne, at moren ikke viser nogen forståelse for barnets følelser eller sætter sig ind i hvordan barnet har det. I vurderingen af hendes forældreevne blev barnet karakteriseret som et særligt sårbart barn, hvorfor de norske myndigheder vurderede, at morens forældreevne skulle vurderes i lyset af barnets særlige behov. Moren får sit andet barn, Y, i 2011, som hun har haft det godt med. Dette er dog ikke noget der bliver tillagt betydning i forhold til vurderingen af morens forældreevne til det anbragte barn, da barnet anses for "*særligt sårbart*".²⁰¹ De norske myndigheder kritiseres for ikke, at have foretaget en grundig analyse af barnets sårbarhed, da dette ville have haft en afgørende betydning for vurderingen af morens forældreevne.²⁰² Derudover kritiseres de norske myndigheder for, at forældreevneundersøgelserne ikke var opdaterede samt at der ikke var taget forbehold for morens nye leve tilstand med en ny mand og nyt barn.²⁰³

Barnet havde fået en tilknytning til plejeforældre af sådan en karakter, at det ville medføre seriøse konsekvenser for barnets udvikling at bryde denne tilknytning, med begrundelsen af,

---

¹⁹⁷ Application no. 37283/13, Case of Strand Lobben and others v. Norway, s. 4, præmis 18

¹⁹⁸ Application no. 37283/13, Case of Strand Lobben and others v. Norway, s. 5, præmis 22

¹⁹⁹ Application no. 37283/13, Case of Strand Lobben and others v. Norway, s. 10, præmis 41

²⁰⁰ Application no. 37283/13, Case of Strand Lobben and others v. Norway, s. 26, præmis 90

²⁰¹ Application no. 37283/13, Case of Strand Lobben and others v. Norway, s. 31, præmis 101

²⁰² Application no. 37283/13, Case of Strand Lobben and others v. Norway, s. 73, præmis 224

²⁰³ Application no. 37283/13, Case of Strand Lobben and others v. Norway, s. 73, præmis 223

at barnet havde boet hos plejeforældrene i tre år, hvoraf det fremgår: *"[...] These three years are the boy's whole life. We find it to be substantiated that his primary source of security and sense of belonging is his foster family. He sees the foster parents as his psychological parents."*²⁰⁴ Barnet har været anbragt hos plejeforældrene siden han var tre uger gammel, hvorfor der er blevet skabt en stærk tilknytning mellem barnet og plejeforældrene.

Det fremgår af Børnekonventionens artikel 9, stk. 1, at det skal sikres, at børnene ikke adskilles fra sine forældre mod deres vilje, medmindre dette er nødvendigt af hensyn til barnets bedste.²⁰⁵ I de situationer hvor en anbringelse ændres til adoption udtaler EMD: *"such measures should only be applied in exceptional circumstances and could only be justified if they were motivated by an overriding requirement pertaining to the child's best interests"*²⁰⁶ Heraf har domstolen udtalt, at det må være en grundlæggende forudsætning for adoption, at der ikke er mulighed for en genforening af familien, og at adoptionen derfor er til barnets bedste.²⁰⁷ EMD anfører, at myndighederne er pålagt en positiv pligt til at træffe foranstaltninger der kan lette familiens mulighed for genforening. Derfor er det kun i *"very exceptional circumstances"* at familiebåndet må afskæres.²⁰⁸ Der er dog en forudsætning om, at hensynet til barnets bedste i hver eneste sag er af afgørende betydning.²⁰⁹ I forlængelse af dette indtager EMD Børnekomiteens *General Comments*, her fremgår det, at hensyn til barnets bedste samt barnets ret til trivsel og beskyttelse altid skal komme i første række i forhold der vedrører barnet.²¹⁰

Myndighederne havde begrænset morens samvær med barnet betydeligt. Morens samvær med barnet var fastsat til fire gange om året á to timer.²¹¹ Samværet var begrundet i barnets forhold, således at barnet fik kendskab til sit biologiske ophav. Heraf fremgår det af dommen: *"[...] This meant that the foster parents would become X's psychological parents, and that the amount of contact had to be determined in such a way as to ensure that the attachment process, which was already well under way, was not disrupted. X had to be given peace and*

---

²⁰⁴ Application no. 37283/13, Case of Strand Lobben and others v. Norway, s. 27, præmis 92

²⁰⁵ Bekendtgørelse 16-01-1992 nr. 6 af FN-konvention af 20. november 1989 om Barnets Rettigheder, artikel 9, stk. 1

²⁰⁶ Application no. 37283/13, Case of Strand Lobben and others v. Norway, s. 67, præmis 209

²⁰⁷ Application no. 37283/13, Case of Strand Lobben and others v. Norway, s. 67, præmis 209

²⁰⁸ Application no. 37283/13, Case of Strand Lobben and others v. Norway, s. 66, præmis 205 og 207

²⁰⁹ Application no. 37283/13, Case of Strand Lobben and others v. Norway, s. 67-68, præmis 210

²¹⁰ Application no. 37283/13, Case of Strand Lobben and others v. Norway, s. 46, præmis 136

²¹¹ Application no. 37283/13, Case of Strand Lobben and others v. Norway, s. 20, præmis 65

stability in his everyday life, and he was assumed (det legges til grunn) to have special needs in that respect. In the Board's opinion, the purpose of contact had to be to ensure that he had knowledge of his mother."²¹² Der blev lagt vægt på barnets behov for at kende sit biologiske ophav frem for morens behov for samvær med barnet, hvorfor formålet med samværet ikke har været, at forbedre morens forældreevne af hensyn til barnets særlige behov. Derudover bemærkes det, at det er myndighedernes ansvar, at opretholde samværet mellem barnet og forældrene og arbejde for en genforening af familien. Det fremgår endvidere, at hvis myndighederne ikke har gjort tilstrækkeligt for at genforene familien, kan manglende tilknytning til forældrene ikke lægges til grund for adoption.²¹³

De norske myndigheder kritiseres af EMD for at begrænse samværet og ikke aktivt at forbedre samværet mellem barnet og forældrene.²¹⁴ I de situationer hvor barnets og forældrenes interesser strid imod hinanden, fremgår det af Menneskerettighedskonventions artikel 8, at: "*[...] the domestic authorities should strike a fair balance between those interests and that, in the balancing process, particular importance should be attached to the best interests of the child which, depending on their nature and seriousness, may override those of the parents [...]*"²¹⁵ Myndighederne skal hermed sikre, at der er en balance mellem forældrenes og barnets interesser.

EMD anfører, at de norske myndigheder ikke har velbalanceret afvejningen mellem barnets og forældrenes interesser efter Menneskerettighedskonventionens artikel 8, hvoraf det fremgår: "*Against this background, taking particular account of the limited evidence that could be drawn from the contact sessions that had been implemented [...], in conjunction with the failure – notwithstanding the first applicant's new family situation – to order a fresh expert examination into her capacity to provide proper care and the central importance of this factor in the City Court's assessment [...] and also of the lack of reasoning with regard to X's continued vulnerability [...], the Court does not consider that the decision-making process leading to the impugned decision of 22 February 2012 was conducted so as to ensure that all views and interests of the applicants were duly taken into account. [...]*"²¹⁶

---

²¹² Application no. 37283/13, Case of Strand Lobben and others v. Norway, s. 10-11, præmis 42

²¹³ Application no. 37283/13, Case of Strand Lobben and others v. Norway, s. 67, præmis 208

²¹⁴ Application no. 37283/13, Case of Strand Lobben and others v. Norway, s. 72, præmis 221

²¹⁵ Application no. 37283/13, Case of Strand Lobben and others v. Norway, s. 66, præmis 206

²¹⁶ Application no. 37283/13, Case of Strand Lobben and others v. Norway, s. 73-74, præmis 225

6.2.5 Sag BS-41118/2020-HJR

Højesteretsdommen, BS-41118/2020-HJR, afsagt den 8. marts 2021 angår spørgsmålet om betingelserne for adoption uden samtykke er opfyldt, heraf om afgørelsen og placeringen af barnet hos adoptivfamilien efter adoptionslovens § 32 a, er i strid med Menneskerettighedskonventionen. Sagen omhandler et barn der kort efter fødslen bliver anbragt hos en plejefamilie. Da barnet er halvandet år, træffer Ankestyrelsen afgørelse om frigivelse af barnet til adoption efter adoptionslovens § 9, stk. 3. Adoptionen er til barnets bedste under hensyntagen til kontinuiteten og stabiliteten i barnets opvækst, hvoraf Højesteret finder, at det i høj grad kunne sandsynliggøres, at forældrene varigt er ude af stand til at varetage omsorgen for barnet.²¹⁷ Hvorefter Højesteret tiltræder at betingelserne efter adoptionslovens § 9, stk. 2 og 3, er opfyldt og at adoptionen er i overensstemmelse med Menneskerettighedskonventionens artikel 8.

Det fremgår, at barnet bliver midlertidigt placeret efter adoptionslovens § 32 a, hvoraf det i bestemmelsen fremgår, at når Ankestyrelsen har truffet afgørelse om at barnet skal adopteres efter adoptionslovens § 9, stk. 1-3 skal barnet placeres hos en godkendt adoptant som udvælges af Adoptionsnævnet til at adoptere barnet. Den midlertidige placering medfører dog ikke et familieskifte og kan først ophæves når der er truffet endelig afgørelse i domstolsystemet.²¹⁸

Intentionerne bag lovændringen fra 2015 var at skabe stabilitet og kontinuitet i barnets opvækst. Det fremgår, at dette kan sikres ved, at barnet efter Ankestyrelsens afgørelse om, at barnet skal adopteres uden samtykke, flyttes til den kommende adoptivfamilie. Sagsbehandlingen er ofte meget lang, hvorfor dette kan være med at skabe en tryk og stabil opvækst for barnet.²¹⁹

Det kan dog diskuteres hvorvidt bestemmelsen i adoptionslovens § 32 a, respekterer de biologiske forældres og barnets ret til familieliv. Forældrenes chance for at vinde en retssag forringes væsentligt da bestemmelsen afskærer de biologiske forældre fra en fair og retfærdig rettergang og dermed respekteres forældrenes og barnets ret til familieliv heller ikke. Lovgiver har med adoptionslovens § 32 a, foretaget en afvejning af hensynet til barnets inte-

---

²¹⁷ Sag BS-41118/2020-HJR, s. 12

²¹⁸ Lovbekendtgørelse 2019-08-07 nr. 775, Adoptionslovens § 32 a, stk. 1

²¹⁹ Sag BS-41118/2020-HJR, s. 3

resser over for forældrenes interesser, hvorfor dette er i overensstemmelse med praksis fra EMD.²²⁰

Forældrene er varigt ude af stand til at varetage omsorgen for barnet, da der på baggrund af forældrevevneundersøgelserne er risiko for, at barnets opvækst vil lide skade som følge af utilstrækkelig omsorg for barnet hvis ikke barnet er anbragt uden for hjemmet. Det fremgår dog endvidere, at der i prognosevurderingen er en høj sandsynlighed for, at forældrene varigt er ude af stand til at varetage omsorgen for barnet, uanset støtteforanstaltninger. Det fremgår yderligere, at forældrenes samvær med barnet ikke har eller ville kunne udvikle deres forældrevevne og er derfor varigt uden forældrevevne. Derudover fremgår det, at dette ikke har en betydning for vurderingen af om forældrene vil kunne blive i stand til at varetage omsorgen for barnet.²²¹

Forældrene har haft samvær med barnet i et vist omfang efter barnets anbringelse uden for hjemme. Samvær der er fastsat efter serviceloven, bortfalder på tidspunktet for den midlertidige placering efter adoptionslovens § 32 a. Dette sker på grund af, at den midlertidige placering ikke er en anbringelse efter serviceloven.²²² Det fremgår, at spørgsmålet vedrørende kontakten eller samvær mellem forældrene og barnet kan indgå i proportionalitetsvurderingen ved afgørelsen af, om adoptionen er i overensstemmelse med Menneskerettighedskonventionens artikel 8. Der henvises til Højesteretsdommen U.2019.1565H, hvoraf afgørelsen om samvær efter adoptionen, ifølge EMD's praksis skal *"[...] træffes i så nær tilknytning til adoptionen som muligt."*²²³ Dette må siges ikke at være opfyldt i denne dom, da det fremgår af sagens anbringender, at barnet siden den midlertidige placering i januar 2020 har været afskåret fra samvær, og at der efter 13 måneder endnu ikke er truffet afgørelse om samvær i medfør af forældreansvarslovens § 20 a, til trods for anmodning om samvær fra foreældre siden januar 2020.²²⁴

Bestemmelsen blev indsat i forældreansvarsloven ved lovændringen i 2019, hvor det fremgår af bestemmelsen, at barnet der er adopteret, kan efter anmodning fra barnets biologiske forældre få fastsat samvær eller anden kontakt, hvis barnet forud for adoptionen har haft

---

²²⁰ Sag BS-41118/2020-HJR, s. 12

²²¹ Sag BS-41118/2020-HJR, s. 13

²²² Sag BS-41118/2020-HJR, s. 5

²²³ Sag BS-41118/2020-HJR, s. 14

²²⁴ Sag BS-41118/2020-HJR, s. 13

samvær med forældrene. Det fremgår desuden af bemærkningerne til lovforslaget, at adgangen til fastsættelse af samværet var begrænset til helt særlige tilfælde, hvor det var til barnets bedste. Med ændringsforslaget bliver forældreansvarslovens § 20 a blev lavet om og præciseret som følge af Højesteretsdommen U.2019.1565.H. Ændringsforslaget medfører ikke ændringer af bestemmelsen, men der vil kunne fastsættes samvær såfremt det er til barnets bedste efter forældreansvarslovens § 20 a, stk. 1, jf. forældreansvarslovens § 4, 1. pkt.²²⁵

Vurderingen af barnets bedste er en helhedsvurdering af barnets situation både kort og langsigtet. Det centrale i vurderingen af barnets bedste er derfor barnets ret til samvær hvis det er til barnets bedste og ikke de biologiske forældres ret.²²⁶ Det fremgår endvidere i forarbejderne om vurderingen af barnets bedste: *"[.] barnet står i en særlig situation efter adoption, hvor der skal skabes tilknytning mellem barnet og adoptivfamilien, og hvor barnets behov for en stabil og sammenhængende dagligdag skal kunne opfyldes. Ligeledes vil de bagvedliggende årsager til, at der er truffet afgørelse om adoption uden samtykke, herunder manglende forældreevne, naturligt skulle indgå i vurderingen."*²²⁷

Højesteret finder, at der foreligger helt særlige omstændigheder for adoptionen, og at adoptionen er begrundet i hensyntagen til barnets bedste, hvorfor adoption uden samtykke efter EMD's praksis er forenelig med Menneskerettighedskonventionen. Det fremgår desuden: *"Højesteret finder imidlertid, at hensynet til barnet indebærer, at det ikke kan føre til ophævelse af adoptionen, at der endnu ikke er truffet afgørelse efter forældreansvarslovens § 20 a om spørgsmålet om samvær."*²²⁸

6.2.6 Delkonklusion

Omdrejningspunktet i Case of Pedersen v. Norway er om myndighederne i Norge har gjort tilstrækkeligt for at sikre relationen mellem barnet og forældrene. Domstolene kommer frem til, at Norge ikke har gjort tilstrækkeligt for at genforene familien og heraf skabe en relation mellem barnet og de biologiske forældre. Domstolene lægger til grund, at den meget begrænsede samvær har medført, at myndighederne i Norge har tilsidesat sin pligt om at ar-

---

²²⁵ Sag BS-41118/2020-HJR, s. 8

²²⁶ L 155 af 2018-19, af 6. februar 2019, s. 2-3

²²⁷ L 155 af 2018-19, af 6. februar 2019, s. 3

²²⁸ Sag BS-41118/2020-HJR, s. 14-15

bejde for at genforene barnet og forældrene.²²⁹ Derudover fremgår det af Domstolene, at båndet mellem barnet og de biologiske forældre, efter adoptionen opretholdt, af hensyn til barnets rødder og hans etniske baggrund. Opretholdelsen af samværet er dog ikke tilstrækkeligt til at kunne udvikle et meningsfuldt forhold.²³⁰ Det kan derfor ud fra denne afgørelse udledes, hvornår der kan være tale om en åben adoption der er i overensstemmelse med retten til familieliv, heraf vil ekstremt begrænset samvær som to timer, to gange årligt ikke betragtes som værende en åben adoption. Spørgsmålet om betydningen af samvær bliver ud fra afgørelsen tillagt en afgørende vægt, af hensyn til hvordan barnets bedste bedst muligt imødekommes, på baggrund af den tilknytning der skabes mellem de pågældende parter.

EMD kritiserer de norske myndigheder i Strand Lobben dommen da de i sagen tvangsanbragte barnet med henblik på adoption. Tvangsanbringelsen skal betragtes som en midlertidig foranstaltning, hvorfor anbringelsen skal ophøre så snart omstændighederne tillader dette.²³¹ Selvom det fremgår, at der skal findes en fair balance af hensynsafvejningen mellem barnets og forældrene interesser, imødekommes dette ikke af de norske myndigheder, da de ikke forsøger at skabe en velbalanceret afvejning mellem barnets og morens interesser, men fokuserer kun på barnets interesser, i stedet for at kombinere begge. Dette kritiseres de norske myndigheder for, hvoraf det også fremgår, at morens interesser og synspunkter ikke er blevet taget tilstrækkeligt i betragtning i deres beslutning om adoptionen. Dommen kan derfor siges, at udgør et eksempel på hvornår grænsen går for hvor afgørende et barns interesser må blive. De øvrige parter interesser skal derfor også vurderes tilstrækkeligt. Det kan dermed lægges til grund, at det særlige fokus på barnets interesser ikke må medføre at forældrenes interesser tilsidesættes fuldstændigt.²³²

Myndighederne i Norge kritiseres for ikke at have opfyldt deres forpligtelse i forbindelse med samværet mellem barnet og de biologiske forældre, hvorfor EMD på baggrund af ovenstående præmisser, kommer frem til, at der er sket en overtrædelse af Menneskerettighedskonventions artikel 8 i begge domme.

---

²²⁹ Application no. 39710/15, Case of Pedersen and others v. Norway, s. 18, præmis 71

²³⁰ Application no. 39710/15, Case of Pedersen and others v. Norway, s. 18, præmis 70

²³¹ Application no. 37283/13, Case of Strand Lobben and others v. Norway, s. 67, præmis 208

²³² Application no. 37283/13, Case of Strand Lobben and others v. Norway, s. 74, præmis 226

I Højesteretsdommen fra 2021 er spørgsmålet om samvær ligeledes centralt. Der er 13 måneder efter morens anmodning om samvær efter forældreansvarslovens § 20 a, stadig ikke truffet afgørelse om samvær, på trods af, at der fremgår af EMD's praksis, at spørgsmålet om kontakt mellem barnets og de biologiske forældre efter adoptionen kan indgå i proportionalitetsvurderingen ved afgørelsen af, om adoptionen er forenelig med Menneskerettighedskonventionens artikel 8. Herunder, at afgørelsen af om der efter adoption skal være samvær eller anden kontakt mellem barnet og de biologiske forældre skal træffes i så nær tidsmæssig tilknytning til adoptionen som muligt. Højesteret finder, at adoptionen er truffet ud fra hensynet til barnet, hvilket ikke kan føre til en ophævelse af adoptionen, selvom der endnu ikke er truffet afgørelse om samværet efter forældreansvarslovens § 20 a. Højesteret finder derudover betingelserne for adoption uden samtykke opfyldt efter adoptionslovens § 9, stk. 2 og 3 og adoptionen er forenelig med Menneskerettighedskonventionens artikel 8, hvorfor landsrettens dom stadfæstes af Højesteret.²³³

6.3 Hvilke børn har ret til at blive hørt?

I det følgende afsnit vil det undersøges hvilke børn der har ret til at blive hørt, herunder hvad der gælder når barnet bliver anbragt uden for hjemmet lige efter fødslen.

Der er ingen aldersgrænse for hvilke børn der har ret til at blive hørt. Man skal have respekt for barnet og barnets skal inddrages i sager der vedrører barnet i videst muligt omfang, dette gælder også helt små børn, da disse også kan have en holdning til, hvad de ønsker. Børn kan være fraværende i selve retssagen og det kan der være mange grunde til, et af grunden er barnets alder. De helt små børn har ingen indflydelse på den afgørende proces omkring sin adoption, hvorfor det er vigtigt at barnet bliver hørt. Det skal derfor i den konkrete sag vurderes hvorvidt barnets modenhed gør det muligt at høre barnet direkte. Så længe barnet har den fornødne forståelse for sagen, kan barnets synspunkter herom inddrages. Barnet behøver derfor ikke at kende til alle forhold i sagen for at kunne inddrages. Inddragelsen må derudover ikke skade barnet, hvorfor der kan være tilfælde hvor barnet ikke høres direkte af hensyn til beskyttelsen af barnet.²³⁴

---

²³³ Sag BS-41118/2020-HJR, s. 15

²³⁴ Committee on the Right of the Children, General Comment no. 12, *The right of the child to be heard*, s. 9, para. 20-21

Børn og unge med handicap har samme rettigheder som alle andre børn og unge.²³⁵ I Handicapkonventionens artikel 7 fremgår det: *”Deltagerstaterne skal træffe alle nødvendige foranstaltninger til at sikre, at børn med handicap fuldt ud kan nyde alle menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder på lige fod med andre børn.”*²³⁶ Barnets bedste skal ligeledes komme i første række i alle foranstaltninger der vedrører børn med handicap. Det skal derudover sikres, at børn med handicap frit kan udtrykke deres synspunkter i alle forhold der vedrører dem selv på lige fod med andre børn.²³⁷ Dette skal gøres i overensstemmelse med barnets alder og modenhed, hvor det derudover fremgår, at børn med handicap har ret til at modtage bistand: *”[...] samt ret til at modtage handicap- og alderssvarende bistand for at virkeliggøre denne ret.”*²³⁸

Det giver særlige udfordringer for inddragelsen af barnet når barnet har en funktionsnedsættelse, hvorimod et barn der ikke har en funktionsnedsættelse ville kunne blive inddraget direkte, heraf kan der spørges detaljeret ind på barnets holdninger og meninger, samt inddrage barnet med ikke så mange begrænsninger som med et barn med en funktionsnedsættelse. Eksempler på udfordringer kan være manglende sprog. Det kan være en udfordring at afholde en børnesamtale samt at inddrage et barn, der ikke har noget sprog.²³⁹ Inddragelsen af barnet kan i nogle tilfælde påvirke barnet negativt, hvorfor der ved inddragelse af børn med funktionsnedsættelse i nogle situationer skal andre veje til afdækning af barnets holdninger, dette kan forsøges at afdækkes ved at tale med personer der kender barnet bedst, hvilket som udgangspunkt ville være forældrene.²⁴⁰

Af Børnekomitéens generelle bemærkninger til handicapkonventionens bestemmelser kan her særligt nævnes General Comment no. 9 som værende relevant, da denne behandler spørgsmålet om børns rettigheder med et handicap.²⁴¹ Er der tale om børn med et handicap der ikke kan udtrykke sig verbalt, kan disse inddrages ved f.eks. at tegne, lege eller ved brug

---

²³⁵ Schultz, m.fl., *Socialret – Børn og unge*, s. 530

²³⁶ Bekendtgørelse nr. 20 af 15-11-2017, Bekendtgørelse af FN-konvention af 13. december 2006 om rettigheder for personer med handicap, artikel 7, stk. 1

²³⁷ Committee on the Right of the Children, General Comment no. 9, *The rights of children with disabilities*, s. 10, para. 34

²³⁸ Bekendtgørelse nr. 20 af 15-11-2017, Bekendtgørelse af FN-konvention af 13. december 2006 om rettigheder for personer med handicap, artikel 7, stk. 3

²³⁹ Ankestyrelsen, *Anbringelser uden samtykke af børn og unge med funktionsnedsættelse*, s. 64

²⁴⁰ Ankestyrelsen, *Anbringelser uden samtykke af børn og unge med funktionsnedsættelse*, s. 68

²⁴¹ Committee on the Right of the Children, General Comment no. 9, *The rights of children with disabilities*

af kropssprog.²⁴² Af General Comment no. 9 fremgår det, at det er vigtigt at børn høres i overensstemmelse med deres evner, ”[...] *It is essential that children with disabilities be heard in all procedures affecting them and that their views be respected in accordance with their evolving capacities.* [...]”²⁴³

6.3.1 Hvad gælder når barnet anbringes uden for hjemmet lige efter fødslen?

I forlængelse af det foregående afsnit omkring hvilke børn der har ret til at blive hørt, er det interessant at undersøge hvad der gælder når barnet anbringes uden for hjemmet lige efter fødslen, da det i denne situation er åbenlyst at barnet ikke bliver hørt.

6.3.1.1 Udvidelsen af anvendelsesområdet for reglerne

Anvendelsesområdet for reglerne om støtte til børn og unge blev i 2007 i serviceloven udvidet til at omfatte *vordende forældre*. Denne regulering skulle sikre en tidligst mulige indsats til kommende forældre om hjælpeforanstaltninger: ”[...] *den tidligst mulige indsats for børn og deres forældre, hvor der på grund af de vordende forældres situation er en overvejende sandsynlighed for, at der vil være behov for hjælpeforanstaltninger til familien umiddelbart efter, at barnet er født.*”²⁴⁴ Det følger nu af servicelovens § 50, stk. 9, ”*Hvis det må antages, at der kan opstå et behov for særlig støtte til et barn umiddelbart efter fødslen, skal kommunen undersøge de vordende forældres forhold nærmere. Undersøgelsen gennemføres så vidt muligt i samarbejde med de vordende forældre.* [...]”²⁴⁵ Kommunen skal derfor undersøge de vordende forældres forhold nærmere såfremt der skulle opstå et behov for støtte til barnet umiddelbart efter fødslen, hvoraf denne undersøgelse eventuelt kunne danne grundlag for en forebyggende foranstaltning og for en anbringelse fra fødslen hvis dette skulle være nødvendigt af hensyn til barnets trivsel og udvikling. Undersøgelsen foretages for at give en: ”[...] *grundig og nuanceret afdækning af de konkrete udfordringer og problemstillinger i familien på et tidligt tidspunkt, så den rigtige og tilstrækkelige foranstaltning kan vælges fra starten.* [...]”²⁴⁶

---

²⁴² Schultz, m.fl., *Socialret – Børn og unge*, s. 483

²⁴³ Committee on the Right of the Children, General Comment no. 9, *The rights of children with disabilities*, s. 9, para. 32

²⁴⁴ L 135 af 2006-07, af 31. januar 2007, Alm. Bem. Afsnit 1.2

²⁴⁵ Lovbekendtgørelse 2020-08-28 nr. 1287 om social service § 50, stk. 9

²⁴⁶ L 135 af 2006-07, af 31. januar 2007, Alm. Bem. Afsnit 2

6.3.1.2 Tvangsanbringelse

Børn og unge-udvalget kan uden forældrenes samtykke træffe afgørelsen om, at barnet kan anbringes uden for hjemmet efter servicelovens § 58, stk. 1. For at tvangsanbringe et barn er der en betingelse om, at der skal være en åbenbar risiko for at barnets udvikling eller sundhed lider alvorlig skade. I bestemmelsen er der nævnt fire situationer der kan være årsag til den tvangsmæssige anbringelse. Når der er tale om nyfødte børn eller helt små børn er det kriterierne i servicelovens § 58, stk. 1, nr. 1 og 2 der er centrale, disse er henholdsvis: ”1) *utilstrækkelig omsorg for eller behandling af barnet den unge, 2) overgreb, som barnet eller den unge har været udsat for, [..]*”²⁴⁷

Der kan træffes afgørelse om akut anbringelse uden samtykke, hvis barnets øjeblikkelige behov ikke kan afvente, at sagen behandles i børn og unge-udvalget efter servicelovens § 75. Kriterierne for den akutte formandsbeslutning efter servicelovens § 75 skal være opfyldt, hvorefter formandsafgørelsen forelægges for børn og unge-udvalget på et møde snarest og senest efter 7 dage efter iværksættelsen, hvor formandens foreløbige afgørelse skal godkendes. Bedømmelsen heraf sker som udgangspunkt efter det beslutningsgrundlag da formanden traf sin afgørelse.²⁴⁸ Godkendes formandsbeslutningen ikke, skal barnet straks hjemgives. Bliver afgørelsen derimod godkendt af børn og unge-udvalget, har afgørelsen gyldighed i 1 måned, hvorfor der inden for denne frist skal afholdes et ordinært møde i børn og unge-udvalget, såfremt socialforvaltningen fortsat mener, at barnet skal forblive tvangsanbragt. Der kan opstå situationer hvor Ankestyrelsen konkluderer, at der ikke er grundlag for at tvangsfjerne et nyfødt barn fra fødegangen efter undtagelsesbestemmelsen i servicelovens § 75, dog hjemgives barnet ikke, da der samtidig er anbringelsesgrundlag efter den almindelige bestemmelse i servicelovens § 58. Dette kan for forældrene være svært at forstå, da de i disse situationer har ret i, at deres barn ikke skulle være akut anbragt, dog får de ikke barnet hjem.²⁴⁹

En tvangsanbringelse af børn er indgribende foranstaltning i familielivet efter Menneskerettighedskonventionens artikel 8 og skal kunne retfærdiggøres. En dom der betragtes som den ledende dom i sager om akut anbringelse er *Dommen K. Og T vs. Finland*²⁵⁰ som omhandler

---

²⁴⁷ Lovbekendtgørelse 2020-08-28 nr. 1287 om social service § 58, stk. 1, nr. 1 og 2

²⁴⁸ Schultz, T og Hartoft, H, *Akut anbringelse af nyfødte*, Juristen nr. 2, s. 72

²⁴⁹ Schultz, T og Hartoft, H, *Akut anbringelse af nyfødte*, Juristen nr. 2, s. 73

²⁵⁰ Application no. 25702/94, K. And T. V. Finland

et forældre barn hvis to børn, J og M, tvangsfjernes. Moren var adskillige gang indlagt med psykoser og var paranoid og var diagnosticeret skizofren. Der stilles krav om ekstraordinært tvingende grunde til tvangsfjernelsen, heraf var kvindens indlæggelse tre måneder inden barnets fødsel, samt det forhold, at faren ikke magtede et ældre barn ikke nok til at udgøre ekstraordinære tvingende grunde. Myndighederne havde tilsidesat sin pligt om mindre indgribende foranstaltninger kunne have løst problemerne, selvom myndighederne var velkendte med problemerne i familien. Den permanente anbringelse af J blev ikke fundet i strid med Menneskerettighedskonventionens artikel 8, dog fandt et flertal af dommere, at akut anbringelsen var en krænkelse af Menneskerettighedskonventionens artikel 8, hvor det af dommen fremgår, at der er en særlig betydning for vurderingen af akut anbringelse når der er tale om et nyfødt barn.²⁵¹

Det fremgår i *børnene først*, at der skal ske en øget brug af permanente anbringelser, dette skal sikre, at børnene ikke skal bekymre sig om hvorvidt de skal blive boende dér, hvor de føler sig hjemme. Anbringelser skal overgå til at være permanente, såfremt tilknytningsforholdet mellem barnet og f.eks. plejefamilien er blevet så stærkt at det er til barnets bedste at blive der. Regeringen foreslår derfor at dette skal ske ved: *"Automatisk vurdering af, om en anbringelse skal gøres permanent, når et barn har været anbragt i en sammenhængende periode på tre år. Kommunen skal som led i vurderingen iværksætte en tilknytningsvurdering, som foretages af en autoriseret psykolog."*²⁵²

Tvangsanbringelse uden for hjemmet er en af de mest indgribende foranstaltninger som myndighederne kan foretage i barnets og forældrenes liv, dette indgreb styrkes yderligere når tvangsanbringelsen sker lige efter fødslen. Ved tvangsanbringelse uden for hjemmet af et nyfødt barn får barnet frataget muligheden for at få en tilknytning til forældrene i starten af barnets liv, derudover får forældrene ikke muligheden for at vise at de er i stand til at varetage omsorgen for barnet. På den anden side kan en tvangsanbringelse være afgørende i forhold til barnets udvikling.²⁵³

Det tillægges stor betydning og er en særdeles indgribende foranstaltning i retten til familieliv når et nyfødt barn anbringes uden for hjemmet, der skal således være helt ekstraordinære

---

²⁵¹ Schultz, T og Hartoft, H, *Akut anbringelse af nyfødte*, Juristen nr. 2, s. 76

²⁵² Social- og Ældreministeriet, *Børnene først*, s. 16, initiativ nr. 9

²⁵³ Schultz, T og Hartoft, H, *Akut anbringelse af nyfødte*, Juristen nr. 2, s. 70

omstændigheder såfremt et barn skal anbringes direkte fra fødegangen, da barnet ikke har mulighed for at blive hørt eller inddraget i sådanne sager, samt ikke har en indflydelse på den afgørende proces. Der skal således foretages en omhyggelig og konkret vurdering af hvilken effekt sådan en afgørelse har på både barnet og forældrene, heraf om en mindre indgribende foranstaltning havde været tilstrækkelig.

I regeringens udspil, *børnene først*, foreslår regeringen, i initiativ nr. 6, at flere nyfødte skal adopteres allerede fra fødslen, så afgørelsen om bortadoption allerede skal træffes før barnet bliver født, på denne måde undgår man, at barnet skal anbringes i en midlertidig plejefamilie.²⁵⁴ Det er vigtigt for børn, at de får en stabil opvækst. De første år af et barns liv er af afgørende betydning for hvordan stabiliteten og kontinuiteten i barnets liv udvikler sig. Dette ønsker regeringen, at sikre ved at der sker færre skift af plejefamilier når børnene er helt små, hvor regeringen fastslår: *"børn skal ikke være kastebolde"*²⁵⁵ I udspillet fremgår det endvidere, at nogle forældre ikke kan give barnet en god start på livet, og barnets opvækst vil derfor være præget af voldsomt omsorgssvigt. Dette har store konsekvenser for barnets sundhed og udvikling. Disse børn vil regeringen sikre en beskyttelse ved at adoption kan forberedes under graviditeten og iværksættes allerede før fødslen, derfor foreslår regeringen: *"Kommunen forpligtes til altid at overveje adoption af nyfødte, der anbringes ved fødslen af hensyn til barnets bedste, og kommende søskende til børn, der allerede er anbragt uden for hjemmet eller bortadopteret på grund af problemer hos forældrene."*²⁵⁶ Og *"Mulighed for at træffe afgørelse om bortadoption, før barnet bliver født, så barnet straks ved fødslen kan komme med sin adoptivfamilie hjem uden først at skulle anbringes i en midlertidig plejefamilie."*²⁵⁷ Dette vil bidrage til en tryk og blivende familie for barnet fra starten af barnets liv, så barnet heraf får en familie som ikke kun er til låns. Derudover ville dette sikre en stabilitet for barnet, som de biologiske forældre måske aldrig vil være i stand til at tilbyde.

6.4 Afgørelsen skal altid være til barnets bedste

Et skrøbeligt barn kan have brug for særlig beskyttelse og tryghed, hvorfor barnets bedste skal være det afgørende i sager hvor forældrenes og børnenes interesser er i konflikt.²⁵⁸ Det

---

²⁵⁴ Social- og Ældreministeriet, *Børnene først*, s. 16, initiativ nr. 6

²⁵⁵ Social- og Ældreministeriet, *Børnene først*, s. 19, initiativ nr. 12

²⁵⁶ Social- og Ældreministeriet, *Børnene først*, s. 16, initiativ nr. 6

²⁵⁷ Social- og Ældreministeriet, *Børnene først*, s. 16, initiativ nr. 6

²⁵⁸ Jacobsen, Anette Faye, *Hvad siger menneskeretten om tvangsfjernelser og -adoption*, 23-09-2020, s. 7

kan imidlertid diskuteres hvorvidt hensynet til barnets bedste er vægtet så højt, at alle andre hensyn tilsidesættes. Der kan dog opstå situationer hvor barnets bedste vægtes tungere end de biologiske forældres interesser, dette skal ske efter en konkret vurdering hvor der foretages en rimelig afvejning mellem barnets og de biologiske forældres interesser.

Forældrenes processuelle rettigheder er relevante i sager om adoption uden samtykke, hvoraf der skal foretages en balanceret afvejning mellem de biologiske forældres interesser og barnets interesser, hvorfor myndighedernes afgørelser ikke må træffes alene ud fra barnets interesser, men hvor alle parter interesser inddrages. Det fremgår blandt andet i Strand Lobben dommen hvor der fokuseres på barnets interesser i stedet for at kombinere både barnets og forældrenes interesser, hvilket medfører en overtrædelse af Menneskerettighedskonventionens artikel 8. De norske myndigheder opfylder ikke deres positive pligt i at forsøge at skabe en fair balance mellem barnets og forældrenes interesser, hvoraf morens synspunkter ikke tages tilstrækkeligt i betragtning.²⁵⁹

For alle typer af sager er udgangspunktet, at adoptionen skal være til barnets bedste. Barnets perspektiv er en del af sagens oplysning og bidrager således til hvad der er til barnet bedste. Barnets bedste er som nævnt et bærende princip i Børnekonventionens artikel 3, der sikre, at barnets bedste altid skal komme i første række i foranstaltninger der vedrører børn.

7. Konklusion

Indledningsvist er det anført, at Statsministeren altid vil stå på børnenes side, samt ønsker en stigning af antallet af adoptioner uden samtykke. Det vil bidrage til stabilitet og kontinuitet i barnets opvækst såfremt barnet anbringes i en så tidlig alder som muligt. Lovændringerne gennem årene har bidraget til en mindre stigning i antallet af adoptioner. Dette følges i den grad op i regeringens udspil fra 2021 *Børnene først*, hvor der sættes stor fokus på børnenes rettigheder samt en bedre overgang fra barn til voksenlivet. Regeringen ønsker, at der sker flere adoptioner end der gør i dag ved at lempe regler yderligere. Børn er de mest udsatte og derfor er det tid til at sætte børnene først. Det har på baggrund af dette givet anledning til at undersøge hvilke barrierer der er i lovgivningen i forbindelse med at gennemføre en adoption uden samtykke fra forældrene.

---

²⁵⁹ Se afsnit 6.2.4

Ved en analyse af både nationale samt internationale lovgivning og retspraksis kan det konkluderes, at der foreligger en del rettigheder samt hensyn som myndighederne skal tillægge vægt i beslutningsprocessen om adoption uden samtykke. Menneskerettighedskonventionens artikel 8 er en særdeles central bestemmelse, da denne er en beskyttelse af barnets og forældrenes ret til privatliv og familieliv. Adoption uden samtykke er det største indgreb i Menneskerettighedskonventions artikel 8 om retten til familieliv som man kan forstille sig, hvorfor myndighederne har en positiv pligt i at forsøge at genforene familien. Dette skal som udgangspunkt være hovedformålet med sagsbehandlinger der vedrører børn i sager om adoption uden samtykke.

Det kan desuden udledes, at en begrænsning af Menneskerettighedskonventionens artikel 8 kan retfærdiggøres såfremt dette taler for barnets bedste. Denne begrænsning kan heraf opretholdes ved fastsættelse af samvær mellem barnet og de biologiske forældre efter forældreansvarslovens § 20 a. Der har ud fra de behandlede nationale Højesteretsdomme ikke været fastsat samvær mellem barnet og de biologiske forældre efter bestemmelsen endnu, selv om det fremgår af dommene, at afgørelsen om samvær skal træffes i så nær tidsmæssig tilknytning til adoptionen som muligt. Dette fremgår af de behandlede Højesteretsdomme, herunder dommen BS-41118/2020-HJR, at der 13 måneder efter anmodning fra moren om samvær efter forældreansvarslovens § 20 a endnu ikke er truffet afgørelse om samvær, dette retfærdiggøres i dommen ved at adoptionen er truffet ud fra hensynet til barnets bedste, hvorfor den manglende afgørelse om samvær efter bestemmelsen ikke kan føre til en ophævelse af adoptionen.

Det kan derudover udledes, at barnets bedste har en afgørende betydning i foranstaltninger der vedrører børn. Indholdet af barnets bedste har derfor været essentielt at undersøge ved hjælp af de behandlede Højesteretsdomme samt afgørelserne fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, hvoraf det kan udledes, at Højesteret samt Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol er klare i deres vurderinger. Der er ingen konkrete bestemmelser der kan afgøre hvad der er til barnets bedste, dette skal således vurderes skønsmæssigt ud fra hvert enkelt barn og er derfor individuelt.

Omdrejningspunktet for afgørelserne ved Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol er hensynsafvejningen mellem børnenes og forældrenes interesser, dette fremgår af flere afgø-

relser, herunder Case of Strand Lobben and others v. Norway hvor der ikke var ikke en velbalanceret afvejning mellem forældrenes og barnets interesser, da morens synspunkter ikke blev taget tilstrækkeligt i betragtning i afgørelsen. Derimod ses det af national retspraksis i U.2019.1565.H, at forældrenes interesser tages i betragtning, dog godkendes adoptionen af hensyn til barnets bedste som følge af, at det var sandsynliggjort, at forældrene varigt er ude af stand til at varetage omsorgen for barnet. Det kan heraf udledes, at Case of Strand Lobben and others v. Norway er et godt eksempel på hvorvidt barnets interesser må vægtes så højt, at forældrenes eller de øvrige parter interesser tilsidesættes og derfor ikke vurderes tilstrækkeligt.

En vigtig retssikkerhedsgaranti for både forældrene og børnene er retten til at blive inddraget i sagen. Barnet skal inddrages i videst muligt omfang i overensstemmelse med barnets alder og modenhed, medmindre dette er til skade for barnet. Inddragelsen af barnet er vigtigt for at sikre, at afgørelsen sker til barnets bedste. Barnets perspektiv kan bidrage til hvad der er til barnets bedste, hvorfor dette er en afgørende faktor i beslutningsprocessen. Inddragelsen af barnet ses i blandt andet dommen Case of Abdi Ibrahim v. Norway hvor det belyses, at domstolene i Norge og EMD's perspektiv, i sager der vedrører adoption, er forskellige. Dette tydeliggøres ved, at barnets holdninger og meninger ikke inddrages tilstrækkeligt i dommen, selvom dette sikres i Børnekonventionens artikel 12, hvoraf det fremgår, at barnet skal inddrages såfremt barnets alder og modenhed taler for det.

Det har været relevant at undersøge dommene fra Norge, da der i Norge anvendes mere indgribende foranstaltninger end de dommene fra Danmark. Det kan heraf udledes, at foranstaltningerne der træffes i Norge, tilgodeser barnet, hvilket medfører at myndighedernes forpligtelse overfor forældrene og deres individuelle rettigheder ikke bliver tilstrækkeligt imødekommet.

8. Perspektivering

I Danmark er der mulighed for åbne adoptioner, hvor barnet har mulighed for at få kendskab og bevare kontakten til sin biologiske forældre. Ved åbne adoptioner er der mulighed for samvær efter adoptionen, dette reguleres i forældreansvarslovens § 20 a: *"Er barnet adopteret, kan der efter anmodning fra barnets oprindelige slægtinge fastsættes samvær eller*

anden form for kontakt med disse, navnlig hvis barnet forud for adoptionen havde samvær eller anden form for kontakt med den, som anmoder om fastsættelse af samvær m.v."²⁶⁰

Dette er noget som myndighederne skal arbejde med, børnene skal have muligheden for at bevare kontakten med forældrene i de tilfælde det ikke er skadeligt for barnet.

I de tidligere behandlede domme fra 2019²⁶¹ fremgik det, at man skulle til at tage stilling til samvær. Der er siden bestemmelsens indførelse endnu ikke truffet afgørelse efter bestemmelsen i de behandlede domme, det ses også i den nye Højesteretsdom fra 2021²⁶² hvor der heller ikke er taget stilling til samvær endnu til trods for, at forældrene anmodede om samvær efter forældreansvarslovens § 20 a siden januar 2020.²⁶³ At der endnu ikke er truffet afgørelse om samvær efter forældreansvarslovens § 20 a, giver en anledning til undren om hvorfor er det? Det kan her diskuteres hvorvidt dette er i overensstemmelse med kravet om, at afgørelsen om samvær skal træffes i så nær tidsmæssig tilknytning til adoptionen. Samt spørgsmålet om samvær efter forældreansvarslovens § 20 a, ville bidrage til og sikre den nødvendige stabilitet og kontinuitet i barnets opvækst? Derudover hvilke barrierer der er for det?

Formålet med bestemmelsen er, at der efter anmodning fra forældrene efter bortadoptionen kan fastsættes samvær med barnet efter adoption. Betingelsen herfor er, at fastsættelsen af samværet skal være til barnets bedste. Adoption kan virke som en mindre indgribende foranstaltning, hvis der er mulighed for forældrene at få fastsat samvær efter adoption. Det forhold, at der kan være mulighed for en åben adoption, må derfor ikke få den virkning at muligheden for at gennemføre adoptioner uden samtykke anses for værende mindre indgribende i afvejningen af om en adoption er til barnets bedste.²⁶⁴ Det skal derfor sikres, at afgørelsen derfor træffes uafhængigt heraf.

Det tillægges vægt i Højesteret, at der i nær tidsmæssig tilknytning til adoptionen skal træffes afgørelse om samvær efter forældreansvarslovens § 20 a. Heraf er det ikke i overensstemmelse med Menneskerettighedskonventionen, at samværet kun tildeles i *helt særlige tilfælde*, hvorfor Højesteret i blandt andet dommen U.2019.1565.H ikke finder, at det udgør en kræn-

---

²⁶⁰ Lovbekendtgørelse 2020-11-30 nr. 1768, Forældreansvarsloven § 20 a

²⁶¹ U.2019.1565.H og U.2019.1721.H

²⁶² Sag BS-41118/2020-HJR

²⁶³ Sag BS-41118/2020-HJR, s. 13

²⁶⁴ VEJ nr. 9400 af 26-06-2020, *Vejledning om frigivelse af børn til national adoption*, s. 27-28

kelse af Menneskerettighedskonventionens artikel 3 og artikel 9. I Case of Strand Lobben and others v. Norway tillægges det ligeledes vægt, at en mulig kontakt efter adoptionen ikke er irrelevant. Samværet i denne dom var begrundet i barnets forhold, så barnet fik kendskab til moren, hvorfor morens behov for samvær med barnet ikke blev tillagt tilstrækkeligt vægt, eftersom samværet ikke var begrundet i en forberedelse af morens forældreevne. De norske domstole vurderede dog i den konkrete sag, at der ikke kunne nægtes samvær da der ikke forelå helt særlige omstændigheder der talte for at benægte samværet mellem barnet og moren. Dette er med til at eksemplificere, at samværet mellem de biologiske forældre og barnet skal opretholdes og kun i helt særlige tilfælde kan brydes.

For at der kan være tale om åben adoption er det vigtigt at bemærke, at et ekstremt begrænset samvær kan ikke betragtes som værende en åben adoption, dette klargøres i Case of Pedersen v. Norway, hvor samværet mellem barnet og forældrene på to timer, to gange årligt ikke kunne betragtes som værende en åben adoption i overensstemmelse med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 om retten til familieliv.²⁶⁵ Omdrejningspunktet i denne dom var, at de norske myndigheder ikke havde gjort tilstrækkeligt for at opretholde relationen og samværet mellem barnet og forældrene. Dette kritiseres de norske myndigheder for, hvorfor det i fremtiden burde tillægges en større vægt at inddrage forældrenes interesser fremfor kun at fokusere på barnets interesser.

I regeringens udspil *børnene først*, foreslår regeringen, at rettighederne i Barnets Lov skal styrkes og fornyes, så barnet blandt andet selv får muligheden for at fravælge samvær med forældrene, samt have ret til at vælge rammerne og stedet for samvær med forældrene. Barnets samvær med forældrene skal være ønsket fra barnets side, hvorfor det skal foregå på sådan en måde at barnet er trygt. Der vil dog være tilfælde hvor barnets alder og modenhed ikke tillader barnet selv at begrænse samværet. I disse tilfælde skal der ydes støtte til valget.²⁶⁶ I dommen U.2019.1721.H fremgik det, at barnet og de biologiske forældre ikke havde en relation på samme måde som barnet og plejefamilien, derudover anså barnet samværet med de biologiske forældre som en pligt. Her kan der tales for, at muligheden for at kunne fravælge samværet måske ville have været bedst for barnet, også når det heraf fremgår at forældrene efter adoptionsbevillingen ikke havde søgt om samvær. Barnet var vant til at sam-

---

²⁶⁵ Application no. 39710/15, Case of Pedersen and others v. Norway, s. 18, præmis 71

²⁶⁶ Social- og Ældreministeriet, *Børnene først*, s. 23, initiativ nr. 17

været var noget han skulle en gang imellem, selvom samværet var i begrænset omfang og barnet havde en støtte fra en samværskonsulent.²⁶⁷ Det kan dog derfor være tvivlsomt om samvær er til barnets bedste, i tilfælde hvor barnet ikke udviser eller udvikler en relation til forældrene, heraf kan der være situationer hvor barnet ikke får noget ud af samværet. Samvær er ikke til hinder for, at adoptionen kan være bedst for barnet, dog er det vurderingen af relationens og samværets kvalitet for barnet der er det afgørende.²⁶⁸

---

²⁶⁷ U.2019.1721.H, s. 4

²⁶⁸ Socialstyrelsen, *Adoption uden samtykke – et vejlednings- og inspirationsmateriale til sagsbehandlere*, s. 20

9. Litteraturliste

9.1 Retspraksis

9.1.1 Højesteretsdomme

- U.2019.1565.H
- U.2019.1721.H
- BS-41118/2020-HJR

9.1.2 EMD-domme

- K. and T. v. Finland, Application no. 25702/94, 27. July 2001
- Case of Aune v. Norway, Application no. 52502/07, 28. October 2010
- Case of Strand Lobben and others v. Norway, Application no. 37283/13, 10. September 2019
- Case of Abdi Ibrahim v. Norway, Application no. 15379/16, 17. December 2019
- Case of Pedersen and others v. Norway, Application no. 39710/15, 10. Marts 2020

9.2 Love

- Lovbekendtgørelse 2019-08-07, nr. 775, Adoptionsloven
- Lovbekendtgørelse 2020-08-28, nr. 1287, Lov om social service
- Lovbekendtgørelse 2020-11-30, nr. 1768, Forældreansvarsloven

9.3 Lovforslag

- L 105 af 2008-09, af 28. januar 2009, *Forslag til lov om ændring af adoptionsloven og forskellige andre love.*
- L 121 af 2014-15, af 28. januar 2015, *Forslag til lov om ændring af adoptionsloven, lov om socialservice, forældreansvarsloven og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.*
- L 135 af 2006-07, af 31. januar 2007, *Forslag til lov om ændring af lov om social service og lov om tilbageholdelse af stofmisbrugere i behandling.*
- L 155 af 2018-19, af 6. februar 2019, *Forslag til lov om ændring af adoptionsloven, lov om social service og forskellige andre love.*

9.4 Ankestyrelsens principmeddelelser

- KEN nr. 10203 af 06-12-2017, Ankestyrelsens principmeddelelse 93-17 om adoption uden samtykke – manglende forældreevne – barnets tilknytning til plejefamilie – særlige tilfælde – dokumentationskrav – krav til indstilling

9.5 Internationale konventioner

- Bekendtgørelse nr. 6 af 16-01-1992, FN-konvention af 20. november 1989 om Barnets Rettigheder
- Lov nr. 285 af 29-04-1992 om Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, jf. lovbekendtgørelse nr. 750 af 19. oktober 1998 med senere ændringer
- Bekendtgørelse nr. 20 af 15-11-2017, Bekendtgørelse af FN-konvention af 13. december 2006 om rettigheder for personer med handicap

9.6 Bøger

- Kjølbro, Jon Fridrik, 2020, *Den Europæiske Menneskerettighedskonvention – for praktikere*, 5. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag
- Munk-Hansen, Carsten, 2018, *Retsvidenskabsteori*, 2. udgave, Djøf Forlag
- Schultz, Trine, m.fl., 2020, *Children's Rights – The Convention on the Rights of the Child in Danish Law*, 1. Edition, Djøf Forlag
- Schultz, Trine, m.fl., 2021, *Socialret – Børn og unge*, 2. udgave, 1. oplag, Djøf Forlag

9.7 Vejledninger

- VEJ nr. 9400 af 26/06/2020 - *Vejledning om frigivelse af børn til national adoption*

9.8 Artikler

- Schultz, Trine og Hartoft, Hanne, *Akut anbringelse af nyfødte*, 2019, Juristen nr. 2

9.9 Øvrigt materiale

- Ankestyrelsen, *Anbringelser uden samtykke af børn og unge med funktionsnedsættelse*, oktober 2020

- Committee on the rights of the child, General Comment no. 9, 27. February 2007, *The rights of children with disabilities*
- Committee on the Rights of the Children, General Comment no. 12, 20. July 2009, *The right of the child to be heard*
- Committee on the Rights of the Children, General Comment no. 14, 29. May 2013, *On the right of the child to have his or her best interest taken as a primary consideration (art. 3, para. 1)*
- Jacobsen, Anette Faye, *Hvad siger menneskeretten om tvangsfjernelser og - adoption*, Institut for menneskerettigheder, 23. september 2020
- Socialstyrelsen, 2019, 2. udgave, *Adoption uden samtykke – et vejlednings- og inspirationsmateriale til sagsbehandlere*
- Social- og Ældreministeriet, 2021, *Børnene først*
- Statsministeriet, 01-01-2020, *Mette Frederiksens nytårstale 1. januar 2020*

10. Dokumentation for afhandlingens omfang

Ordoptælling

Statistik:

Sider	65
Ord	21.426
Tegn (uden mellemrum)	121.377
Tegn (med mellemrum)	142.746
Afsnit	243
Linjer	1.872

Medtag fodnoter og slutnoter

Luk